REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 20.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 108 —Anul LXXI. Braşov, Vineri 16 (29) Mai. 1908.

In jurul jubileului împărătesc.

Sĕ simte în toată monarhia noastră înrâurinţa ce o are asupra mersului trebilor dinăuntru sărbătoarea jubileului de 60 ani de domnie a Majestăţii Sale Monarhului nostru Francisc Iosif I. Adevărat că acest jubileu sĕ serbează numai în Austria în amintirea suirei pe tronul împărătesc a junelui Arhiduce Francisc Iosif I., de unde serbarea şi-a luat şi numirea de jubileul împăratului. Aceasta însă nu schimbă nimic din ce am spus, căci ştim prea bine că Impăratul mai este şi Rege al Ungariei şi că, prin urmare, miniştrii săi unguri vrând nevrând vor trebui să meargă să-l felicite şi ei, cu toate că kossuthiştii, cu tovarăşii lor de toată culoarea, nu voesc să se închine Impăratului austriac, ci numai Regelui ungar încoronat Majestatea Sa însă ştim că s'a încoronat numai la 1867.

Acestea însă să ştiu toate şi ceea-ce voim să spunem acum este că cu toate că nu vor să vadă şi să audă de jubileului Impăratului, politicianii unguri dela putere trebue să ţină seamă de el. Aceasta nu ar jena şi nu ar supăra încă pe koşuthişti. Ei au dovedit'o până acum în destul că toată povestea despre înţepenirea lor n'a fost decât curată poveste şi că ştiu prea bine să-şi încovăie spinarea la palatul din Viena şi înaintea Impăratului, când îi arde călcâiele să nu scape din mâni oalele cu carne ale puterei, la care au ajuns. Fiindcă, credeţi, ori cât s'ar svârcoli domnii koşuthişti, tot împăratul şi nu regele e mai tare şi pot să fie buni bucuroşi de ciolanele de „concesiuni naţionale“ ce li-se aruncă dela Viena din când în când.

Toate ca toate, dar le e grozav ciudă celor dela cârmă, că foile maghiare duşmane coaliţiei au mers zilele aceste până a lua în bătaie de joc rolul ce l'au avut conducătorii guvernamentali la serbarea desvălirei monumentului poetului maghiar Vörösmarty care a scris Szozat-ul. Foile adversare maghiare, din tabăra lui Tisza şi Fejervary, impută vorbitorilor din coaliţie că la sărbătoarea amintită au aruncat steagurile lor tricolore maghiare la picioarele „Regelui celui ce încunjură palatul dela Buda“.

Şi mai scriu în batjocură, că acei vorbitori sau întrecut în declarări leale până dincolo faţă cu dinastia şi în lauda ei, aşa că omul trebue să creadă, că ei au ţinut de-a lor datorie să supraliciteze jubileul împărătesc dela Viena. Cu alte cuvinte să fie mai dinastic decât chiar împărăteştii dela Viena.

Una din foile coaliţiei, plângându-se amar de aceasta, scrie oftând că totuşi i-se pare prea mult şi prea îndrăzneţ, că acea tabără, care totdeauna s'a dat de unealtă Vienei şi a fost servilă şi umilită până peste urechi, vine acum şi critică aspru cele ce s'au vorbit la sărbătorirea lui Vörösmarty şi declaraţiile ce s'au făcut la serbare faţă cu primul Maghiar, Regele.

Eată aşa înţeleg oamenii din garda lui Tisza să aţiţe pe Maghiari în contra coaliţiei.

Intrebarea este dacă ceea ce fac are ori nu efect, cu alte cuvinte dacă să iau mulţi Maghiari după ei? La întrebarea aceasta, zău, nu e uşor de răspuns. Nu de geaba au stat la putere tiszaiştii mai mult de un pătrar de veac. Ei işi au oamenii şi aderenţii lor, cari cei mai mulţi nu cutează încă astăzi să iasă pe faţă, dar în ascuns sunt foc şi pară contra celor din coaliţie şi aşteaptă numai să sosească clipita ca să iasă cu toţii din culcuşurile şi vizuinile lor.

Aceasta o ştiu şi o văd cei din coaliţie. De aceea se supără aşa de mult când dujmanii lor se folosesc aşa de bine, şi nu fără succes de aceeaşi armă, de care s'au folosit kossuthiştii zeci de ani în contra tiszaiştilor şi a altora, până ce cu ajutorul acestor arme, mai cu seamă, au isbutit a-i înegri şi discredita în faţa maselor maghiare şi ai răsturna.

Acum au ajuns ei, kossuthiştii, sus şi au lipsă de un sfat grabnic, şi acest sfat este: că cel ce stă sus să bage de samă să nu cadă!

La jubileul „Gazetei“.

Hodiş (comitatul Arad) 28 Aprilie (11 Maiu) 1908. — Onor. D-le Director! De când am cunoscut valorosul ziar „Gazeta Transilvaniei“, totdeauna cu plăcere am cetit din isvorul lui dătător de viaţă. In decursul juneţei mele 2 ani am petrecut în părţile Braşovului şi „Gazeta Transilvaniei“ a fost călăuzul meu nedeslipit în cele culturale. Deşi cam târziu, însă văzând că din toate unghiurile patriei precum şi din ţări îndepărtate se trimit sincere felicitări iubitului nostru steag de cultură „Gazeta Transilvaniei“, a cărui flamură fâlfâe falnic pe cetăţuia românismului, din inimă vin a-mi esprima sincerile mele felicitări, la jubileul său de 70 ani. Şi rog Provedinţa divină să binecuvinte pe curagiosul marinar Dr. Aurel Mureşianu, director şi proprietar, ca totdeauna treaz şi sănătos să vegheze asupra năii ce-o conduce în apele românismului şi încoronat cu lauri de bucurie să ajungă şi jubileul de 100 ani.

Avram Giurgiu,
preot român.

»Gazetă« foiţă veche
Intre alte făr' păreche,
Avuta-i mult de suferit
Până-azi de ai trăit
Şeptezeci ani împlinind
Cu mulţumire zâmbind.
Acum în anul jubilar
Te salută un ocnar,
Cel mai mic din abonaţi
Şi sinerit între — ai săi fraţi!

Fiind un ocnar imos
Lucrând în adâncime jos,
Care pe Tine te-am cetit
D'un sfert de veac împlinit,
De-acolo, din adâncime
Ridic glas, cătră 'nălţime,
Să trăieşti încă mulţi ani
Pentru fraţii mei sărmani!
Iar voi sărmanilor fraţi!
Cât veţi fi s-o abonaţi.

Susca-montană, Decemvrie 1907.

Alexandru Băiaş,
ocnar.

Sereţel, 16 Maiu 1908. — Salutându-vă cu toată stima Vă doresc îndelungă viaţă şi succes în conducerea noastră, adecă a poporului românesc.

Ioan Kertes,
învăţ.

Din ţinutul Albei-Iulie, 11 (24) Maiu a. c. — Mă asociez vrednicilor gratulări din incidentul jubileului „Gazetei“ contribuind *10* (zece) *coroane la fondul jubilar.*

Un vechiu abonent al „Gazetei“,
şi acţionar al băncii „Julia“.

Pentru fondul jubilar al »Gazetei« au mai contribuit:

D-l Dr. Ilarie *Hcadrea* advocat în Zărneşti *5 cor.*

Părintele I. *Toma* din Doboli *2 cor.*

d-l N. *Rădoiu* înv în Doboli *2 cor. 40 b.* şi

d-l N. *Grozea* din Tohan *2 cor.*

d-l Miron *Sanda* măestru de încălţăminte în Tohanul-vechiu *1 cor.* —

esprimându-ne d-nii mai sus amintiţi totodată şi felicitările lor cele mai frăţeşti la jubileul de 70 ani al „Gazetei“.

Revista politică.

Nu de mult deputatul socialist Mezöfy făcuse în dietă o interpelaţie, cerând ministrului Andrassy să vină odată cu mult trâmbiţata *reformă electorală*, ca să ştie lumea de ce să se ţie şi ce să creadă. Ministrul Andrassy n'a răspuns atunci, dar a lăsat vorbă prin alţii că va răspunde în curând. Aceasta s'a şi întâmplat în şedinţa de eri a dietei. Lumea, care crezuse că acuma va afla cine ştie ce lucruri mari, s'a înşelat amar. Ministrul Andrassy n'a destăinuit nimic din conţinutul reformei ci a vorbit numai despre timpul când va presenta această reformă dietei. Am crezut la început — a zis Andrassy — că voiu putea presenta reforma electorală în primăvara anului acestuia, dar m'am convins că nu e bine să fac aceasta acum, căci nu doresc să se desbată o lege atât de ponderoasă

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Socialismul modern şi naţionalitatea noastră.

(Urmare.)

2. Clasele sociale.

Cu toate că numele sau vorbele »socialism« şi »socialist« sunt de dată mai nouă, fiinţa şi ideile socialismului sunt tot aşa de vechi ca viaţa socială sau ca omenimea însăşi, pentrucă au existat în toate timpurile nu numai bunăvoinţa şi nizuinţa de a îmbunătăţi traiul oamenilor săraci ci s'au făcut chiar şi mai multe încercări pentru ajungerea acestui scop. Acestea încercări au rămas însă multă vreme cu totul zădarnice pentrucă ideile, din care porneau, nu ţineau samă de adevărata viaţă a oamenilor iar planurile, cari se făceau, nu erau aşezate pe temelie reală. Din cauza aceasta cu toate că erau idei si încercări nobile, ele totuşi au fost şi au rămas numai nişte închipuiri nerealizabile. Istoria lumei s'a ocupat multă vreme cu ele şi cu autorii lor, dar în cele din urmă a trecut peste ele şi peste autorii lor păstrându-le aproape numai numele. Astfel ele sunt cunoscute în istorie sub numele de *„utopii“* sau *„idei utopiste“*, iar autorii lor sub numele de »*utopişti*«, cuvinte, cari vin dela vorba greceasca »Utopia«, ceeace însemnează în româneşte »nicăirea«. Adecă: oameni cu închipuiri.

Socialismul modern şi-a primit conţinutul, înţelesul şi forma lui de azi din programul redactat de Carol Marx şi de Frederic Engels şi apoi prezentat congresului, pe care l-a convocat şi ţinut »Liga celor drepţi« sau »Liga comuniştilor« — »Bund der Gerechten« sau »Bund der Komunisten« la 1847 în Bruxella. Asupra acestui program s'a sfătuit congresul 10 zile şi apoi l-a primit fără nici o schimbare şi cu unanimitate. Acesta este celebrul *„Manifest comunist“*, care se începe cu constatarea, că: »*Istora nu este altceva decât o luptă continuă între asupritori şi asupriţi*« şi încheie cu apelul: »*Proletari ai tuturor ţărilor, aliaţi-vă*«!

Acest manifest s'a publicat primadată în limba germână. S'a tradus în scurtă vreme în limbile: engleză, franceză şi daneză şi apoi pe rând în toate limbile vii şi a devenit aşa de vestit încât se susţine că afară de evangelie nu există nici o carte tipărită, care să fi produs un efect aşa de adânc şi să fi reformat aşa de radical întreaga lume civilizată în felul ei de a simţi, a gândi şi de a făptui!

La ideile cuprinse în »Manifestul comunist« s'au alăturat ideile depuse în cartea scrisă tot de Carol Marx şi publicată la 1867 sub titlul: »*Capitalul*« (Das Kapital) C. Marx face în aceasta carte a sa critica capitalului cu o asprime nemaipomenită şi îl atacă cu multă energie şi cu puternice probe!

Manifestul comunist şi cartea »Das Kapital« au făcut epocă. Ele sunt şi azi sfântă scriptură a tuturor socialiştilor!

In acestea doue opere ale sale, C. Marx a scos la iveală, a dovedit şi a stabilit următoarele trei mari adevăruri:

a) *Dacă voim să aflăm şi să înţelegem că ce este de făcut pentru binele omenimei şi al societăţilor omeneşti: apoi trebue să cunoaştem organizaţia şi legile lor de desvoltare, adecă să cunoaştem istoria reală a lor.*

b) *Ţinând samă de acest adevăr, descoperit de el însuş, C. Marx s'a ocupat şi a învăţat istoria cu mare băgare de samă şi astfel a aflat, că stimulentul, pârghia sau puterea lăuntrică, care pune în luptă pe om cu om, clase cu clase şi popoare cu popoare este felul cum oamenii produc bunurile sociale şi cum le împărţesc între sine adecă felul cum oamenii agonisesc şi împărţesc între sine avuţiile şi bogăţiile şi în sfârşit:*

c) *A mai aflat C. Marx şi acel adevăr, că întreaga istorie a lumei constă numai din multele şi feliuritele lupte, pe cari le pornesc oamenii din interes material şi le poartă între sine punându-se faţă în faţă cu duşmani: om cu om, clase sociale cu clase sociale şi adeseori popoare cu popoare*

Lumea întreagă a recunoscut şi recunoaşte, că toate trei aceste lucruri sunt adevărate, că poşed o mare însemnătate şi că sunt de lipsă indispenzabilă pentru toţi aceia, cari sunt chemaţi a contribui la desvoltarea şi progresarea socială, culturală şi economică.

Socialiştii, lucru firesc, zic, că acestea sunt nişte descoperiri nemuritoare, iar pe C. Marx îl preamăresc ca pe un *nou mântuitor* al omenimei.

Ceeace nu împedecă şi n'a împiedecat nici pe însuşi C. Marx, ca chiar din acest adevărat fond istoric de pe aceasta temelie reală să nu tragă de dragul socializmului, învăţături greşite şi să nu facă combinaţii netemeinice.

C. Marx scoate la iveală şi accentuiază îndeosebi clasele sociale şi lupta dintre ele. *Clasa socială este aceea grupare de oameni, cari în obiceiurile şi în ideile lor de a trăi, în societate reprezintă pe una sau pe alta din ordinele sau organizaţiile sociale, adecă sau ordinea socială feudală sau pe cea socialistică, pe care voiesc să o facă socialiştii în viitor.*

Din acest punct de vedere şi stând pe aceasta bază deosebim azi în Europa cu totul şi în genere trei clase sociale şi anume:

în toată graba. Dacă a-şi prezenta acuma reforma, desbaterea ei ar trebui să se întrerupă din cauza vacanţelor de vară, cari se vor începe în curând şi atunci socialiştil s'ar folosi de întreruperea desbaterei să pornească o mare agitaţie prin ţară. Din pricina aceasta m'am decis *să presint reforma la toamnă şi anume în cea dintâiu lună a sesiunei de toamnă.* Sunt convins, a mai zis Andrassy, că reforma va corespunde tuturor recerinţelor, (?) deşi se vor găsi şi mulţi cari nu vor fi mulţumiţi cu conţinutul ei.

Din răspunsul lui Andrassy am rămas tot aşa de cuminţi ca şi mai nainte.

*

In mai puţin de două săptămâni *dieta ungară a isprăvi' cu desbaterea budgetară*, care în alţi ani dura luni întregi. Causa că deastădată s'a sfârşit aşa de repede desbaterea diferitelor budgete, cari conţin aşazicând măduva desvoltării şi bunăstării acestei ţări pe toate terenele, este că deoparte deputatii naţionalişti n'au prea luat cuvântul la desbateri, poate din motivul că aşa să toacă la urechi surde, iar de altă parte fiindcă dieta ţinea pe zi, în urma regulamentului revizuit al camerei, câte două şedinţe, fiecare de câte patru ceasuri.

Mercuria trecută s'a început, precum ştim, *desbaterea budgetului ministrului de culte.* Rând pe rând s'au sculat kossutiştii, aducând laude peste laude ministrului Apponyi pentru bunătăţile, cari s'au revărsat asupra ţării sub oblăduirea sa. S'a ridicat apoi şi Apponyi şi a vorbit trei ceasuri bătute spunând tot ce au dorit oamenii să audă din gura lui. In vorbirea lui găseai tot ce căutai. Pentru catolici autonomie, pentru învăţători urcare de salarii, pentru preoţimea necatolică aplicarea articolului de lege XX din 1848 (salare fixe), pent u şovinişti — şovinism pentru naţionalităţi — asigurări fariseice că nu vrea să le maghiarizeze ci vrea să le pregătească prin învăţarea limbei maghiare fericirea de veci. Ceata şovinistă i-a strigat „o sana“, iar dintre naţionalişti s'au sculat deputaţii Dr. *Vlad* şi C. *Brediceanu*, cerând respectarea drepturilor naţionalităţilor, cari nu se bucură de nici un sprigiu din partea ministrului cultelor, căci pe când guvernul face totul pentru cultura maghiară, nu dă nici măcar un ban de milă pentru instituţiunile culturale ale naţionalităţilor.

In şedinţa de Joi, budgetul ministrului Apponyi s'a votat şi s'a trecut la desbaterea budgetului ministrului de justiţie. La acest budget, de mare importanţă pentru noi, a luat cuvântul deputaţii Dr. Şt. *Pop* şi *Bred ceanu* arătând numeroasele plângeri ale naţionalităţilor. După ce s'a primit şi acest budget a urmat desbaterea budgetului ministrului de honvezi şi cel al ministrului de finanţe, cari după o scurtă desbatere au fost asemenea votate.

*

Este lucru cunoscut, că de câte ori e vorba, ca kossutiştii să implinească vreo cerere, care vine din Viena, ei fac pe grozavii spunând în gura mare, că nu vor face nici o concesie Austriei, dacă nu li se vor face în schimb concesiuni pe terenul postulatelor lor naţionale. Când însă văd, că nu e în cătrău şi că trebuie să împlinească voia Impăratului şi a miniştrilor austriaci, atunci leii de mai nainte se schimbă în mieluşei, trag coada între picioare şi se dau plainici. Ca să nu rămână însă cu totul de batjocură, câte unul dintre ei părăseşte partidul şi face pe supăratul. Atâta tot.

Aceasta s'a întâmplat şi zilele trecute. Kossutiştii nu voiau odată cu căpul să'şi dea învoirea, ca să se urce *lefurile ofiţerilor şi solda soldaţilor de rând.* Toată lumea credea, că acuma se va întâmpla lucru mare. Când colo kossutiştii iar s'au dat plainici şi în urma unei consfătuiri a miniştrilor austriaci cu cei ungari, ei au primit să se urce aceste lefuri — fără de-a căpăta în schimb vreo concesiune. Deastădată s'au găsit numai doi deputaţi maghiari, kossutiştii Gaál şi Endrey, cari fiind nemulţumiţi au scris lui Kossuth, preşedintele partidului, că părăsesc partidul. Acestora *le-a adresat acum Kossuth o scrisoare*, în care caută să motiveze, pentru ce kossutiştii au trebuit să se dea plainici.

Aprobarea s'au neaprobarea urcării lefurilor ofiţerilor — zice Kossuth — a fost întotdeauna numai un mijloc pentru ajungerea scopului şi nici decum un punct din programul partidului nostru. Lucrul, care s'a întâmplat, este o cestiune de încredere faţă de conducătorii partidului, cari sunt chemaţi să aleagă mijloacele, fără că să piardă din vedere scopul. Nici când n'au avut şefii partidelor nevoie de această încredere ca chiar acum, când lucră într'acolo ca guvernul să-şi îndeplinească aevea dreptul său de dispunere pe terenul economic, câştigat cu mari jertfe, conform voinţei ţării. Când partidul kossutist a trecut din opoziţie la cârma ţării, a avut datorinţa, să se mulţumească cu ceea ce putea ajunge. Greaua situaţie de astăzi recere cumpăt, tact şi jertfe. De aceea sper şi sunt convins, încheie Kosuth, că am purces pe drumul cel adevărat.

Amin.

*

Cât pe ci era să se ivească *o criză de miniştri în Austria* tot din cauza cestiunei urcării lefurilor ofiţerilor. Ministrul de externe bar *Aehrenthal* şi ministrul de răsboiu *Schönaich* au înaintat Maj. Sale Monarchului pe la sfârşitul săptămânei trecute dimisiunea lor, fiindcă în sesiunea trecută a delegaţiunei austriace s'au legat cu cuvântul lor, că se vor întrepune pentru urcarea lefurilor ofiţerilor, aşa ca ofiţerilor să li se plătească leafa urcată deja în anul acesta şi pentru ca delegaţiunile să se intrunească în luna Mai ca să hotărască în afacerea aceastâ. Deoarece numai în parte şi-au putut împlini promisiunea, cei doi miniştri şi-au ţinut de datorinţă să dimisioneze. Maj. Sa Monarchul însă nu le-a primit dimisiunea, ci printr'o scrisoare adresată lor, El declară, că e mulţumit cu resultatul conferinţei comune ale miniştrilor, le mulţumeşte pentru străduinţele lor şi îi asigură de prea înalta sa graţie.

*

O ştire din Cernăuţi anunţă că *deputaţii români bucovineni din Reichsrath* au hotărât să intre cu toţii în partidul creştin-social, al căruí şef este dr. Lueger. Luni a avut loc în Cernăuţi o consfătuire a delegaţilor români din toate părţile Bucovinei. După câteva discuţii, cele două grupuri, democrat şi conservator, au ales un comitet, însărcinat să hotărască data ţinerei adunării generale, în care să se anunţe intrarea Românilor în partidul lui Lueger. Se spune că numai învăţătorii români nu voiesc să intre în acest partid.

O nouă convorbire cu Björnson. Corespondentul »Tribunei« d-l Pompiliu Robescu a vizitat din nou pe marele poet norvegian Björnson, pe care l'a găsit în ajunul plecării sale din Roma spre Paris. Björnson s'a esprimat din nou în mod foarte favorabil despre Români şi a declarat că si în Paris va contina să scrie despre prigonirile Românilor, pentru ca lumea să cunoască adevărata stare de lucruri din Ungaria.

»Francezii — a zis între altele Björnson — nu cunosc încă pe Unguri şi celece fac ei, pentrucă nu se ocupă de aceste lucruri şi pentru că Ungurii linguşesc foarte mult pe Francezi. Dar Englezii au început să se ocupe de celece se petrec în Ungaria şi chiar eu, voiu scrie în marele ziar »*Times*«.

— Aşadar, maiestre, nu veţi uita de cei asupapriţi.

— O nu, te asigur. *Voi scrie ori de câteori va fi nevoe, căci eu nu scriu ca să scriu, ci când văd nedreptăţile.*

Apoi, zice d-l Robescu, mă întrebă de clima ţării, de producţiile solului şi dacă cresc la noi portocalii. Când i-am spus că portocalele ne vin din Grecia, mi-a răspuns:

— Cum Grecii cultivă portocalii? *Eu credeam că ei cultivă numai crimele ce le comit în Macedonia.*

La urările de călătorie bună ale d-lui Robescu, Björnson i-a mulţumit zicând:

— Grazie. *Nu, nu vă voi uita niciodată. Iar eu, la rândul meu, te rog să prezenţi ţărei d-tale, şi tuturor Românilor, salutul meu.*

Regularea salarelor medicilor comunali şi cercuali. Ministrul *Andrássy* a înaintat în şedinţa de Marţi a camerei un proiect de lege pentru regularea salarelor *medicilor comunali şi cercuali.* In înţelesul acestui proiect medicii comunali şi cei cercuali vor fi plătiţi din visteria statului şi salariul minimal se statoreşte în 1600 coroane, iar pentru medicul al II sau al III-lea salariul minimal va fi 1400 cor. Medicii vor fi plătiţi de stat dar vor rămânea oficianţi autonomi comunali. Regularea acestor salare pretinde mărirea budgetului cu o jumătate milion la an. Proiectul pretinde ca fiecare comună cu 5000 sau mai mulţi locuitori să aibă medic comunal.

Taxa pentru vizitarea morboşilor şi pentru călătorii se va statori prin ordinaţiune, — legea însă statoreşte taxa minimală pentru o vizită ziua cu 1 cor. noaptea cu 2 cor. Pentru operaţii va statori o ordinaţiune separată, ce va da ministrul.

Acest proiect de lege se ocupă şi cu *moaşele săteşti.* Fiecare comună, care are 1000 locuitori, e obligată a angaja o moaşă diplomată. Salariul acestora e dependent dela numărul locuitorilor aşa: pentru comunele cu locuitori sub 500 salarul minimal e de 60 cor., pentru celea cu locuitori sub 1000 e de 120 cor., cu locuitori sub 1500 e de 180 cor., cu locuitori peste 1500 salariul minimal e de 240 cor.

Acest proiect de lege va îmbunătăţi fără îndoială stările sanitare, cari la noi lasă mult de dorit. In comitatul Şaroş de pildă nu s'a putut afla om pentru nici un post de medic cercual din cauza dotaţiunei mizere.

Congresul panslavist. Preşedintele Dumei Chomjakoff, într'o convorbire avută cu un colaborator al ziarului »Petersburski Wiedomosti«, în privinţa congresului panslavist, ce se va ţine în curând la Petersburg, a declarat, că şi dânsul consideră acest congres ca prematur. Apropierea tuturor Slavilor — zice Chomjakoff — e de dorit, dar la aceasta nu se va ajunge printr'un congres. Mişcarea panslavistă trebue să înceapă prin a fi culturală. In primul rând trebuie să fie răspândită cultura slavă în toate părţile şi pe toate căile: literatură, pictură, musică etc. Bazată numai pe politică, mişcarea slavo-filă poate da naştere la numeroase greutăţi şi neînţelegeri. Despre venirea la congres a ministrului ceh Kramarz, spune că ea e în legătură cu urmărirea unor scopuri politice, pe cari unii delegaţi nu le aprobă

Aristrocraţia înaltă, care constă din principii, conţii şi baronii adecă din boerimea mare a singuraticelor naţiuni. Ea se cheamă în Germania *clasa Junkerilor*, la noi în Austro-Ungaria *înalta aristocraţie*, iar în România *boerimea cea mare.* Aceasta clasă reprezintă atotputernica ordine socială feudală de odinioară, care ordine a încetat deja şi din aceasta cauză se află acum şi însaşi clasa ca atare în continuă şi sigură descompunere cu toate că ici-colea se mai află persoane şi câteva familii foarte bogate, cari trăiesc în jurul caselor domnitoare şi mai exerciază câteodată influinţă hotărîtoare şi în viaţa statului. Dl Radu Rosetti în cartea sa »Pentru ce s'au răsculat ţăranii 1908« zice că în România »Ruina boierimei celei mari poate azi să fie privită ca desăvârşită«.

A doua clasă este *„burghezimea«* care e azi totodată *clasa dominantă*, iar a treia clasă socială este »*proletariatul*«, care nefiind mulţumit cu ordinea socială capitalistică de azi voieşte să o desfiinţeze şi spre acest scop s'a pus şi se află tocmai acum în crâncenă luptă cu »burghezimea« întemeietoarea şi susţinătoarea ordinei sociale capitalistice.

Aplicând aceasta împărţire îndeosebi la poporul român în actuala lui organizaţie şi situaţie socială-economică, aflăm următoarele trei clase principale:

a) *Clasa rurală adecă ţărănimea română*, care produce materiile prime şi face 85—90% din întreg neamul românesc

b) *Clasa mijlocie*, care ar fi să se compună din industriaşi şi comercianţi români şi care ar avea să prelucre materiile brute şi apoi prefăcute în marfă să le distribue, dar care în faptă ne lipseşte aproape cu totul sau încât există în număr mai conziderabil d. e. în România, se compune din alte neamuri, cari nu sunt şi nici nu voiesc să se facă române, şi

c) *Clasa dirigentă* pe care o compum aşanumiţii intelectuali: preoţi, profesori, medici, advocaţi, bărbaţi de stat, artişti şi aşa mai departe, cari sunt sau ar trebui să fie reprezentanţii intereselor şi ai geniului naţional, ar avea să conducă întregul neam!

3. Burghezimea.

Clasele sociale din organizaţia feudală erau, după cum am văzut, proprietarii de moşii feudale sau seniorii şi iobagii sau clăcaşii. Intre acestea doue s'a format cu încetul un strat de meseriaşi şi de comercianţi, cari, une-ori pentru bani altădată cu puterea, au ştiut să câştige dela clasa domnitoare, adecă dela seniorii feudali, felurite drepturi sau privilegii. Acestea straturi sociale au ieşit la iveală mai întâiu şi mai deslușit în Francia, unde s'au dezvoltat foarte repede şi de unde au servit ca pildă apoi pentru toată Europa.

Oamenii aceştia trăiau prin oraşele şi mai cu samă prin orăşelele sau târguşoarele franceze şi fiind-că multe din acestea orăşele purtau şi poartă şi azi numele: *le bourg*, întreagă aceasta clasă s'a numit şi se numeşte: bourgeoisie (pron.: burjoazí). *Bourgeois* (pron. burjoa) însemnează în limba franceză: orăşan, cetăţan, bourgeoisie = orăşeni sau cetăţeni. Cu toate acestea când vorbim de aceasta clasă socială, nu folosim cuvântul orăşani sau cetăţeni, ci întrebuinţăm şi în româneşte cuvintele: »*burghez*« şi »*burghezime*«.

Burghezimea se ocupa cu meseriile şi cu vânzarea productelor ieşite din propriile lor meserii. Câtă vreme meseriile lor erau numai meserii de manufactură, adecă până nu lucrau cu maşini, burghezii se conziderau între sine egal îndreptăţiţi trăiau în linişte unii cu alţii. In timpul acesta era puţină deosebirea între burghezime şi între poporul de rând. Şi unii şi alţii erau apăsaţi de clasele privilegiate şi doriau cu toţii ca privilegiile nobilimei să înceteze şi în locul acelora să se creeze o stare *de frăţietate şi de egalitate deplină între oameni.*

Prin anii 1760—1790 s'au inventat: maşina de tors, războiul mechanic de ţăsut şi ca putere de mânare a maşinelor a început a se întrebuinţa puterea vaporului. Acestea invenţiuni au făcut o mare revoluţie în viaţa burghezimei. Ea s'a îmbogăţit, s'a cultivat şi astfel a devenit o clasă puternică. Conştie de puterea sa şi ajutată şi de marea nemulţumire a poporului de rând burghezimea a început şi purtat contra nobilimei groaznica luptă, care s'a manifestat mai cu samă în marea revoluţie franceză şi apoi în multe revoluţii din alte state şi care luptă s'a terminat cu înfrângerea nobilimei şi cu desfiinţarea privilegiilor!

Din multele şi grelele lupte purtate cu izbândă contra claselor privilegiate burghezimea s'a mai ales şi cu o mare învăţătură adecă cu învăţătura, că între oameni este imposibilă şi cu totul eschisă o egalitate desăvârşită. A văzut, că cei slabi nu sunt şi nu pot fi nici odată egali cu cei tari, pentru că nici chiar Dumnezeu n'a făcut şi nu face pe oameni la fel.

Acest fel de a gândi, aceasta convingere a burghezimei este de o însemnătate foarte mare pentru că burghezimea, devenind şi remânând clasa domnitoare a societăţii de azi, a pus-o în aplicare şi a întrupat-o în organizaţia socială de azi, care — după cum ştim deja — este cea capitalistică. Organizaţia socială capitalistică se îngrijeşte, ca toţi oamenii să aibă posibilitatea şi libertatea de a îşi îmbunătăţi traiul vieţii şi de a se ferici sub condiţii egale pentru toţi, dar numai în măsura puterilor şi a hărniciei personale a fiecăruia. Ce o egalitate desăvârşită după

Iarăși pădurile noastre de pe Țara Oltului ș. a.

Stejarii noștri.

„Gazeta a atras cea dintâi dintre ziarele române luarea aminte publică asupra acestei ramure însemnate de avuție națională și părghie puternică de propășire a poporului nostru. In pădure avem averi cari s'ar putea prețui la aproape una sută milioane coroane, dacă și nu mai mult. Cunoscătorii mai de aproape evaluează (prețuesc) singure pe cele din Țara Oltului la 29—32 milioane sub raporturile economice de astăzi și la fața locului — fără drumuri regulate de extracțiunea lemnelor, fără fabrici ori instalațiuni technice moderne, fără de a avea societăți de exploatare *român ști* orgaizate, cari să-și facă ele concurență unele la altele, să-și dispute întâietatea și să dee adevărata valoare a lemnului. Dar până la aceste toate cari vor urma de sine suntem datori cu toții de a le cunoaște mai de aproape și eventual de a-le și amenagia. Aceasta nu privește numai pe forestieri și pădurari de obiceiu străini de neamul nostru și impuși nouă cu de-a sila, ca să ne chivernisească avutul nostru și să ne poarte grija desvoltărei noastre economice, ci tot așa de bine ele trebue să intereseze mai mult și pe notar și pe primarul (judele) satului, apoi pe preoți ca și pe învățători și alți fruntași ai satelor noastre și pe băncile noastre.

După întindere, statisticele oficiale și cărțile funduare ne opun cam cu aproximație extinderea și dimensiunile lor — mai puțin în privința respândirei esențelor și masive și și mai puțin despre starea pădurilor comunale.

Pădurile bătrâne dau mai puțin lemn bun de muncă decât se crede. Codrii seculari de reșinoase după constatările serviciului silvic român abia dau 20% lemn bun de muncă, fagul încă n'are căutare îndestulitoare, stejarul e *brăcuit.*

Cei 3—4 silvicultori de meserie români, cari s'au ridicat în aceasta branșă, au trecut în serviciul provinciilor ocupate, în Bosnia și Herțegovina. Și dintre ai noștri abia 8—10 dacă au putut întra în serviciul statului ungar, la păduri. Și deci puțini oameni pricepuți din sînul nostru avem în aceasta ramură de bogăție națională.

Dar există pădure și pădure — cu deosebiri mari între ele ca stare a masivelor: păduri bătrâne și codrii seculari, și păduri tinere de tufișuri și tuferișuri — păduri cu lemn bun de muncă și cu lemne de calitate superioară, și păduri numai cu ratine și tufe de mărăcineturi fără de nici o valoare îndustrială ori economică. Ca să afle și constate aceste deosebiri în starea de lucruri, ne trebuesc multe ștudii, și le poate afla ușor ori și care membru al reprezentanței comunale locale — și le poate afla la fața locului oricine întrebând pe oamenii de meserie. Ca să adune câțiva saci de ghindă toamna, și să o pună în pământ toamna ori primăvara cu sapa în făget ori prin poieni și rariști, iarăși nu este treabă mare. Cu totul diferit și mai greu este de a stabili diversele specii și varietăți de arbori după valoarea lor reală tehnică și industrială, repartizarea lor pe teren și cantitatea de lemne ce au să dea și prețul cu care s'ar putea vinde în total și cu parte. Cu aceste nu se poate însărcina omul particular fără de a recurge la un specialist — forestier de meserie sau la un exploatator de păduri de mai multă vreme.

Acum se caută și obțin prețuri bune cu deosebire *reșinoasele* bradul, moliftul și pinul. Tisa a cam dispărut din pădurile noastre de munte prin nepriceperea oamenilor noștri. Zada sau laricele încă obține prețuri mari, pe unde se găsesce în pădurile bătrâne în tulpine mari și groase. Tulpina de brad molift se vinde pe loc în pădure cu 25—30 coroane, cea de zada până la 40 cor., iar stejarul cu 50—60 cor.

Fagul încă nu-și găsește prețul cuvenit, până nu se va găsi un mijloc potrivit de a-l injecta cu *creozot* ori altă materie, ca să țină în pământ ca traverse la căile ferate.

Chiar și ștejarul nu obține prețul convenabil pentru el, căci el este copacul nostru cel mai de valoare. Datoria noastră a tuturor este, ca să regenerăm pădurile devastate prin pășunatul cu vitele și prin negligența organelor însărcinate cu paza lor și să întroducem ștejar acolo unde nu a fost — în făget, în brădet ori în pădurile amestecate — păduri de *șleau.* Viitorul va fi al lui, mai cu seamă că pădurile de stejar s'au împuținat foarte mult și multe au fost deteriorate și devastate rău. Apoi nu toate pădurile de ștejar dau un lemn bun de lucru și nu le cunosc bine nici forestierii și pădurarii.

Forestierii streini cei mai renumiți, aduși cu spese între noi, ca să-și dea părerea asupra lor și-au dat păreri greșite de multe-ori, căci nu le cunoșteau pe ale noastre după valoarea lor reală. Sunt în total vr'o 250 soiuri diferite de ștejar în toate părțile lumii. Noi Românii avem aproape la vr'o 20 soiuri, în Dumvrăvile și pădurile noastre, dar de-o valoare mare technică industrială sunt numai 2, ștejarul pedunculat sau ștejarul propriu zis —ori tufanul, Quercus pedunculata, și gorunul supranumit și ștejar de doage, ori ștejar de munte (Quercus sessiliflora)

România are mai mult cer, tufă râioasă și gârniță în pădurile ei de câmp, iar centrul gârniței este pe la Chisetău în Bănat. căreia cu numele botanic i-se mai zice și *Quercus hungarica.* Cerul și tufa râioasă dau numai lemn de foc, iar din gărniță se fac traverse la căile ferate și mobile ceva mai ieftine și puțină dogărie *ieftină.*

De valoare superioară sunt cu deosebire 2 — ștejarul și gorunul — ambii în climate mai răcoroase, deci va fi bine ca să cunoască poporul nostru în cercuri cât mai largi și după adevărata lor valoare și importanță ca să le dea o întindere cât mai mare. Ștejarii se țin de familia *cupuliferelor*, a căror fructe se află în o cupă.

(Va urma).

Din România.

București, 14 Mai 1908.

Igiena școlarilor.

Propaganda folositoare și frumoasă ce s'a făcut în București din partea primăriei ca și din inițiativă particulară pentru igiena școlarilor și îndeosebi a școlarilor săraci, găsește tot mai mulți inițiatori în orașele din țară, unde caritatea își are de asemenea representanții săi.

Astfel în Piatra Neamțului s'a format la 23 Martie un comitet cu însărcinarea de a strânge, prin toate mijloacele, suma trebuitoare pentru a se putea construi o *baie*, care în mod cu totul gratuit să se pună la disposișia *școlarilor săraci* — și numai a școlarilor.

Sumele adunate până azi au atins cifra de 5700 lei.

O sărbătoare a comerciului și industriei.

Cu o mare solemnitate a avut loc Duminecă *punerea celei dintâi pietre a palatului camerei de comerciu*, care urmează a se ridica pe strada Doamnei, în București.

Au luat parte Principii moștenitori, aproape toți miniștrii d-nii I. Kalinderu, Vintilă Brătianu, Miclescu directorul Căilor ferate, Ridestein atașatul comercial al Austro-Ungariei și un mare număr de fruntași ai negoțului și industriei din Capitală.

Ceremonia s'a început cu un Te-Deum slujit de I. P. S. Partenie, Mitropolitul Moldovei înconjurat de un mare număr de preoți apoi d-l Asan, presedintele Camerei de comerciu a ținut un frumos discurs plin de laude la adresa Suveranilor și a Principilor moștenitori, cari poartă atâta interes comerțului țării, apoi face istoricul Camerei de comerciu dela crearea ei și până azi amintind numele tuturor acelor cari au contribuit la desvoltarea comerciului românesc.

Răspunde d-l Anton Carp, ministrul domeniilor și mai vorbește d-l Th. Rădulescu, directorul Casei de depuneri:

A. S. R. Priucipele Ferdinand pune cea dintâi piatră de temelie.

Solemnitatea s'a sfârșit odată cu șampania.

Inaugurarea statuii lui Vasile Lascăr,

Tot Duminecă a avut loc în strada Vasile Lascăr (fostă Teilor) inaugurarea statuei lui *Vasile Lascăr*, fostul ministru de interne în cabinetul liberal trecut, care a lăsat pe urma sa câteva legi în adevăr folositoare pentru țară.

Pentru opera sa, pentru caracterul și valoarea lui morală, coreligionarii politici i-au ridicat o statue la a cărei inaugurare au luat parte toți miniștrii împreună cu președinții dela Cameră și Senat.

După serviciul religios a vorbit d-l Emil Costinescu în numele guvernului, dând statuia în păstrarea primarului Capitalei.

Fundația universitară »Carol I«.

Din raportul, pe care în ziua de 9 Mai l'a prezintat M. S. Regelui, d-l C. Dimitrescu-Iași, rezultă că numărul volumelor din biblioteca fundațiunii universitare »Carol I« s'a ridicat la 20,775.

Sunt apoi abonate 76 din cele mai bune reviste străine din toate specialitățile și se primesc toate publicațiile românești, din cari 40 de reviste au fost puse la dispoziția cititorilor.

Biblioteca a fost cercetată într'un an de 65,000 de cititori, cari au consultat 88,181 volume și reviste.

După dorința exprimată de M. S. Regele fundația a dat ca și în anii trecuți burse și ajutoare studenților sărmani.

Averea instituțiunii se ridică azi la 828.000 lei, iar venitele sale la 57,000.

Excursia familiei Regale la Sinaia.

Luni dimineața MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de prințul Victor Napoleon, prințul și principesa de Schoenburg, oaspeții Suveranilor, au făcut o excursie la Sinaia, M. S. Regina și principesa de Schoenburg în automobil, iar ceilalți în tren special.

Trenul s'a oprit la gara Buda, la Comarnic unde M. S. Regele și oaspeții Săi au fost salutați de directorul prefecturei de Prahova și un mare număr de țărani în costumul lor pitoresc, apoi la Breaza au fost întâmpinați pe lângă oficialitate de cunoscutul cor al școalei primare și de adulți.

La Sinaia MM. LL., împreună cu Inalții oaspeți au vizitat castelul Peleș, Pelișor și mănăstirea Sinaia.

In aceiași zi s'au înapoiat la București lăsând în Sinaia pe prințul și princesa de Schoenburg.

Dela congresul medicilor.

Duminecă s'a deschis în București congresul medicilor.

---

cum și-au închipuit-o și și-o închipuesc încă foarte mulți dintre oamenii săraci, nu poate fi vorba în ordinea socială organizată și condusă de burghezime. Urmarea firească a acestei organizații a fost și este că mijloacele de producție adecă capitalele au ajuns rând pe rând toate *în proprietatea privată a burghezimei*, pe când marele număr al micilor industriași a remas numai cu forța de muncă adecă au devenit simpli muncitori industriali. Așa dară din micii meseriași și comercianți de odinioară precum și din elementele, cari ridicându-se din popor s'au alăturat acestora, s'a format o nouă clasă de oameni săraci adecă *muncitorimea industrială de azi* respective *proletariatul.*

Dacă ar trebui să spunem că burghezimea aceasta anume din ce fel de oameni se compune; apoi am putea înșira următoarele grupe: toți așa numiții mari industriași, cari sunt proprietari de fabrici și de mașini; toți comercianții și între aceștia toate institutele de bani, cari posed capitalele ca bani gata în fel și fel de forme și fac negustorie cu ei; toți proprietarii de pământ și de case subînțelegând între aceștia îndeosebi și pe țărani precum și pe toți aceia, cari voind să își câștige averea în vr'o formă oare-care, recunosc și cer și pentru sine recunoașterea dreptului *de proprietate privată* asupra averei. In graiul de toate zilele burghezimea este clasa mijlocie dintre nobilime și dintre proletariat. Să vedem ce este proletariatul.

4. Proletariatul.

Se zice că numirea de *proletar* ar veni dela cuvântul latinesc *proles*, care însemnează: descendent, urmaș și că Romanii ar fi dat numirea de *proletari* acelor cetățeni săraci, cari din pricina săraciei lor nu puteau face statului nici un fel de alt serviciu decât să sporească numărul cetățenilor prin urmașii sau copiii lor! Tot săraci sunt și proletarii de azi, pentru că *proletariatul este acel soiu de lucrători sau muncitori, care își vinde forța de muncă și lucrând pe sama altora pe timpul în care lucră, abzic de dreptul de a dispune asupra propriei persoane.* Cu toate acestea ființa adevărată și întreagă a proletariatului trebue descrisă ceva mai de-aproape!

Inainte de toate trebue să constatăm, că nu sărăcia în sine este însușirea caracteristică a proletariatului și că sărăcia, de care sufere proletariatul, nu este sărăcia în înțelesul ei de toate zilele, ci o sărăcie cu totul specială. Anume să nu credem nici noi înșine și să nu lăsăm nici pe alții să mai creadă, că proletarii ar fi tot una cu oameni cerșitori și zdrențoși adecă cu plebea sau canalia.

In Europa se află destui proletari, cari câștigă prin munca lor mai mult ca un profesor de universitate și venitele mijlocii ale proletarilor din America sunt tot așa de mari ca și salariile profesorilor extraordinari din Germania. Este adevărat că se află printre proletari, și foarte mulți muritori de foame, dar chiar și sărăcia acestora nu este așa de grozavă ca mizeria țăranilor din Rusia sau a nenorociților zileri din China și Japonia cunoscuți sub numele: culi.

Așa dară nu sărăcia în sine este caracteristica proletariatului, ci adevărata lui ființă zace și rezultă din următoarele împrejurări:

Proletariul trăiește de regulă în nemijlocita apropierea oamenilor bogați adecă a capitaliștilor și astfel vede cu ochii sei cât de ușor se câștigă bogăția cu ajutoriul capitalului și mai ales cu forța de muncă, pe care o dă el însuși pentru o foarte mică plată. In starea aceasta *a sa se naște și trăiește continuu în sufletul seu un puternic sentiment de invidie și de ură* față de clasa bogată!

Proletariul, fiind avizat numai la simbria sa de azi pe mâne, *trăiește în continuă nesiguranță.*

Proletariul are deja atâta pricepere și cultură, ca să înțeleagă că starea aceasta a sa de atârnare și nesiguranță, nu vine dela Dumnezeu, ci *rezultă numai din organizația socială făcută de oameni, care organizație se poate prin urmare și schimba tot prin oameni!*

Fiind condițiile acestea de viață, egale și identice pentru toți proletarii, ei se simt toți de-opotrivă asupriți și neîndreptățiți și din aceasta soarte comună a lor se nasc sentimente de alipire și de puternică solidaritate, care îi ține foarte strâns legați deolaltă. Conștiința de a fi proletar și de a face parte din proletariat este așa de puternică și așa de înălțătoare, încât singuraticul proletar, este și se simte mândru, că aparține proletariatului. El spune că este proletar cu aceeași mândrie cu care spuneau odinioară cetățenii Romei și ai statului roman: Cives Romanus sum!

Ceasornicul cu noroc.

— Fine. —

Pe fiecare călțun erau câte doi tulipani, coloarea bine păstrată. Femeia dete odată cu mâna peste călțuni apoi zise, desvinovățindu se: »bătrânul n'o să umble prin noroiu cu ei, cum cum ar fi făcut de bună seamă răposatul«. Zicând acestea luă călțunii iubiți susbsuoară și trecu de ceea parte la vecinul Toader.

»Bună ziua vecine« zise ea întrând în odae, »iacă deretecând prin ladă am dat de o păreche de călțuni d'ai răposa-

S'au ținut interesante conferențe de d-l Dr. Babeș și alți medici distinși.

A doua zi s'a depus, din însărcinarea congresului, o coroană la statuia de curând ridicată memoriei lui Vasile Lascăr, care atât ca ministru cât și ca om privat n'a cruțat nici un mijloc pentru a veni în ajutorul sănătății publice.

A doua zi d-l Dr. Babeș a citit un raport asupra tuturor comunicărilor primite cu privire la pelagră, boala care seceră atâtea vieți printre țărănime.

Apoi doctorul Vasiliu din jud. Roman, cunoscut prin activitatea sa pentru combaterea pelagrei în cel mai pelagros județ, arată victimele pe cari le produce această boală și propune a se interveni să se introducă în legea sanitară măsuri cari să interzică consumarea porumbului stricat, care, se crede, e singura cauză a acestei boale.

M.

STIRILE ZILEI.

— 15 Maiu v.

Procese de pressă. Decând marele poet norvegian Björnson a început să se intereseze mai de aproape de soartea naționalităților din Ungaria, scriind articoli prin ziarele mai mari din lume, procurorii maghiari au pornit o nouă goană contra ziarelor naționalităților intentându-le procese peste procese. După ce mai acum câteva săptămâni au fost osândiți redactorii ziarelor slovace din Ungaria pentru reproducerea acestor articoli, a fost judecat săptămâna trecută redactorul resp. al ziarului »*Lupta*« dl V. Macrea la *8 luni închisoare* și 2000 cor. amendă pentru reproducerea cunoscutei scrisori adresate lui Björnson de către mai mulți fruntași cehi, apărută în revista franceză »Courrier Européen«.

Pentru aceiași scrisoare, reprodusă în estras, a fost împrocesuat și ziarul nostru și în curând va avea loc pertractarea finală a acestui proces înaintea curții cu jurați din Târgul-Mureșului. Sâmbătă seara ni s'a făcut o nouă perchiziție domiciliară pentru un alt articol al lui Björnson reprodus de ziarul nostru din »Courrier Européen« în numărul 39 dela 19 Febr. (3 Martie) a. c. sub titlul »Un nou articol a lui Björnson« și astfel ne putem aștepta ca în curând să fim puși din nou sub acusă.

I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Mețianu a împlinit săptămâna trecută 80 de ani ai etății. Din acest prilej rar I. P. S. Sa a primit de pretutindeni felicitări călduroase, dorindu-i-se încă ani mulți în fruntea metropoliei bisericei gr. or. române. Intre cei cari au ținut să vină în persoană la Sibiiu, ca să felicite pe I. P. S. Sa a fost episcopul Aradului Ioan I. *Papp*, care însoțit de arhimandritul *Hamsea* a sosit Duminecă seara la Sibiiu. Luni I. P. S. Sa a dat în onoarea oaspeților săi o masă mare, la care au fost invitați și toți asesorii conzistoriali. Cu trenul de Marți dimineața Episcopul Aradului a părăsit Sibiiul.

Dela gimnasiul nostru din Brașov. — In ziua de 10/23 Maiu s'a ținut *concursul de stenografie* între elevii gimnaziului superior, cari au urmat cursul de stenografie, întrodus pentru primoară în acest an școlar la școalele noastre din Brașov, și ținut de d-l Nicolae Mohan, notar în penziune. Pentru încuragiarea tinerimii la acest prim curs de stenografie românească la noi în țară, domnii frați *Constantin, Petru și Mihaiu Popovici* au dăruit *50 cor.* pentru premiarea celor mai buni stenografi. La concursul de Sâmbătă, presidat de d-l director Virgil Onițiu s'au premiat următorii școlari: Cu premiul I de 15 cor. Nic. Olariu VII. gimn., cu premiul II de 10 cor. Vas. Stoica VII g., cu premiul III de 10 cor. Mircea Prișcu V g., cu premiul IV de 6 cor. Nic. Cleș V g., cu 4 cor. Ioan Băbuț V g. Premiul VI de 5 cor. s'a împărțit între elevii de cl. V g. Ioan Pleșa și Ioan Rusu.

O nouă broșură în cestia naționalităților. Sub titula: »*Cestiunea naționalităților și ideia de stat maghiar*« a apărut în Budapesta o broșură interesantă scrisă de un anumit *Mercator*. Lucrarea e recunoscută de bună și de Maghiari dar se 'nțelege numai până unde începe a vorbi despre *șovinismul*, care în broșură e sbiciuit arătându-se că tintește la maghiarizarea repede a masselor. Arată lupta Maghiarilor pentru conservarea eului lor național sub Iosif al II și aduce această luptă în comparație cu tactica fină a Mariei Terezia de a cuceri pe Maghiari. Forța și brutalitatea dau naștere rezistenței tot mai intensive din partea naționalităților. Pe bază psichică naționalitățile după atari proceduri și după o astfel de politică culturală au să devină mai conștiente în eul lor național. Se pot trâmbița adevărurile firești, — cei dela cârmă încă le cunosc, dar situația pe toate terenele este așa fel, că cu adevărul nu ne validităm.

Omorul dela Danoș. Cunoscutul proces contra țiganilor implicați în omorurile dela Danoș s'a terminat eri în 27 Mai; sentința o va aduce tribunalul numai mâne, Vineri. Curtea cu jurați a aflat de vinovați pe 7 inși pentru furt și omor, pe 3 pentru siluire și omor, și pe toți pentru tăciunărie.

Cununie. Duminecă în 18 (31) Maiu va avea loc în biserica Sfintei Treimi de pe Tocile cununia religioasă a d-lui George D. *Bădiloiu* cu d-șoara Reveica St. *Furnică*.

Necrolog. Dumitru Ghimbășan, zidar a încetat din viață în ziua de 5/18 Maiu a. c. la oarele 9 din seară, în etate de 56, și al 38 lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești s'au dopus spre vecinica odihnă Miercuri în 7/20 Maiu c. în cimiteriul bisericei române din Sinaia.

Il jelesc soția Reveica și fiica Marioara și alte rudenii.

Aventura unei principese austriace. In cercurile aristocratice din străinătate produce o mare senzație, fuga unei principese austriace din Viena la Londra în scopul de a se căsători acolo. E la mijloc un roman de dragoste, ai cărui eroi sunt principesa Amalia Leontina de Fürstenberg, sora vitregă a prințului Max Egon de Fürstenberg și un fost ofițer. Dânsa s'a amorezat de acel oficer, Gustav Koczian, reprezentantul unei mari firme de automobile din Germania, și a fugit cu el, părăsind în ascuns palatul princiar. Tînăra principesă e de o frumseță rară. Făcuse cunoștință cu Koczian la Karlsbad. Acesta părăsise serviciul militar acum doi ani din pricina marilor datorii ce le făcuse și întrase ca funcționar la firma de automobile Benz, care îl însărcinase cu direcția filialelor din Marienbad, Karlsbad și alte orașe din Austria. La Karlsbad a făcut cunoștință cu principesa, cu care a făcut dese plimbări cu automobilul. In curând se îndrăgostiră. In 1907, Koczian părăsi casa Benz și întră la o casă de automobile Manheim. De aci schimba o corespondență vie cu principesa. Prin scrisori, cei doi îndrăgostiți puseră la cale fuga principesei din Viena.

Acum câteva zile Koczian sosi în Viena și întâlnindu-se cu principesa în grădina botanică, hotărâră să fugă Sâmbătă. In acea zi au și fugit. S'au dus întâiu la Manheim, iar de acolo au plecat, după o versiune, spre Londra, după alta, în Elveția. O știre nouă din Viena spune că mama lui Koczian știa despre dragostea dintre fiul ei și principesă, că nu credea de loc însă că intenția lor de a se căsători e serioasă. In ajunul fugei, principesa a rugat pe d-na Koczian s'o însoțească în călătorie. Mama tînărului s'a învoit și astfel au plecat tus-trei. Se crede că fugarii se vor opri în drum la un pretin comun, la care vor sta câtva timp până va sosi încuviințarea familiei principesei la căsătorie. Principesa e majoră. Ea și-a luat bijuteriile în valoare de 320.000 de franci. Corespondenții ziarului »Daily Expres« la Paris, Colonia și alte centre din Europa telegrafiază acestui ziar că toate ambasadele și polițiile din Europa au fost înștiințate despre fuga principesei.

Rectificare. In Nr. trecut de Duminecă (19) al foaiei noastre dela 9 (22) Maiu, în articolul »Salutul pressei române« pagina 2-a, coloana 1-mă pasagiul ultim este a se ceti corect așa: »D'un trecut așa măreț și însemnat nici se poate ca »Gazeta Transilvaniei« să nu fie și de aici încolo premergătoare pressei românești ș. c. l.«

Răcnetul leului în fonograf. »Monestrel« istorisește urmările neașteptate cu care s'a ales directorul unui teatru englezesc, în urma încercărei de a pune să răcnească pe scenă, într'o piesă, un leu, — și să răcnească așa cum numai regele animalelor e în stare s'o facă. Directorul acesta avea neapărată nevoie în aceea piesă de răcnetul unui leu și fiind-că îi era cu neputință să bage în culise un astfel de animal i-a venit ideea ingenioasă să facă pe un leu să răcnească în fonograf. In cușca leilor din grădina zoologică a fost așezat un fonograf, dar animalul înfuriindu-se pe instrumentul acela așa de curios pentru el, îl sfărâmă cu o puternică lovitură de labă. Se făcu o a doua încercare; fonograful fu așezat în afară de cușcă iar îndărătul lui fu ridicată o bucată de carne. Când o văzu leul începu să răcnească teribil, sărind să înhațe carnea. Directorul se retrase foarte fericit cu fonograful și în aceeași seară, la reprezentație, răsună în locul hotărât din piesă, un răcnet grozav de leu. Spectatorii, cuprinși de spaimă nebună, se repeziră la uși și fugiră din teatru.

O plantă care răsuflă, tușește și strănută. Din Chile (America) se vestește că un profesor a descoperit o plantă foarte ciudată; răsuflă, tușește și strănută! Cade o boabă de pulbere pe o frunză, adie un vânt și ațâțarea e îndestulitoare. Ba, de rușine se și înroșesc frunzele! Botanistul chilean nu dă alte amănunte și nici numele plantei. De aceea foaia franceză »Gil Blas« zice că-i vine a crede că în țările noastre biata plantă ar căpăta aprindere de plămâni. Dar gluma ziarului francez nu place celui austriac după care luăm amănuntele, ci crede că lucrul e tot ce se poate mai cu putință. N'a descoperit în 1804 Sydenham Edwards la o plantă șase peri pe fiecare frunză, de cari dacă se atinge vre-o insectă, frunza se închide și o prinde? Profesorul Haberland din Graz n'a dovedit că plantele dorm de-a binele, umblă, văd și simțesc? Nu s'au descoperit organe de pipăit și ochi la plante? Mișcările »Mimosei pudice« când cade o picătură de ploaie pe frunzele ei nu sunt cunoscute? Nu se știe că staminele bat cu pungile lor de polen în insectele cari caută miere în fundul caliciului lor? Așa face Dracila și multe plante cu flori în formă de fluture (Mazere, Salcâm, etc.)

Cai scumpi. Săptămâna trecută au fost vânduți prin licitație, la Aldridge, două zeci și doi de cai din grajdurile decedatului duce de Devonshire. S'a încassat suma de 405.000 fr. sau peste 18,000 de fiecare cal. Prețurile cele mai mari 95.000 și 85.000 de fr. au fost plătite pentru doi cai »coborâtori« din vestiții armăsari »Ampion și »Persimmon«.

Circul Variete în Brașov. Din programul de ieri amintim cu deosebire pe gimnasticii la fus în adevăr eminenți și probați: *Pop scu* și *Dumitrescu*. Producțiunea acestora a fost punctul de forță. Și celealalte punte satisfac. Atragem cu plăcere atențiunea publicului nostru la acești artiști de gradul prim.

Duelul Tăslăuanu — Aurel C. Popovici.

In urma polemicei ziaristice, ce s'a încins între d-l Aurel C. *Popovici* din București și d-l Oct. C. *Tăslăuanu*, secretarul al II-lea al Asociațiunei din Sibiiu, pe tema unui articol scris de cel din urmă în »Luceafărul« din Sibiiu sub titlul *„Două culturi"*, d-l Tăslăuanu simțindu-se ofensat, a plecat la București, ca să ceară d-lui Popovici satisfacție cavalerească.

Cetim acum în ziarele din Bucureștii că duelul nu a avut loc. Martorii d-lui Popovici, d-nii maior V. Verzea și deputatul Alex. N. Săulescu, întâlnindu-se cu martorii d-lui Tăslăuanu, d-nii Ioan Russu Abrudeanu și Al. C. Satmary, au declarat acestor din urmă, *că provocarea la duel e întârziată*, deoarece dl Tăslăuanu, deși a sosit la București în 9 Mai v. seara, n'a trimes martorii săi d-lui Popovici, până în 12 Mai orele 10 a. m. Prin urmare a trecut mai mult de 24 ore, fără ca dl Tăslăuanu să se fi gândit la obligațiunea sa de a satisface normele, după cari se regulează afacerile de onoare. Dealtfel martorii d-lui Popovici au mai declarat, că chiar și în cazul când provocarea s'ar fi făcut la timp, ei (martorii) n'ar fi admis-o, deoarece consideră demersul d-lui Tăslăuanu de »o încercare de ase reabilita personal și de a da un lustru politicei sale antiromânești și de desbinare« a Românilor din Ungaria.

D-l Tăslăuanu, luând cunoștință de declarațiunile martorilor d-lui Popovici, a

---

tului, și fiindcă tot stau ei numai așa, mi-am gândit că mai bine să-i iai dta, să-i porți prin casă« adause cu precauție. Dta ești bătrân de aici înainte, și apoi picioarele bătrânilor sună mai așa«.

Orbul, care lucra bărbătește, asculta cu băgare de seamă, apoi zimbi și zise cu prietinie: »eu totdeauna am zis către oameni, că dta ai *numai* inimă bună, vecină dragă... deși nu se vede totdeauna. Acum se pot încredința chiar ei despre asta, se pot încredința chiar oamenii«.

»O, Doamne sfinte«, zise femeia puțin cam rușinată... »păcătoși suntem cu toții«!... și aruncă o căutătură spre câne, care stetea sub laviță și se uita țintă la ea, ca și când ar ști toate.

Pe la amiaz veniră copii tâmplarului schiop la lelea Sâia și, la început, erau așa de fricoși, că steteau cu degetele în gură și nu vorbeau nimic. Dupăce înse s'au săturat și au mers cu femeia in grădină și am cules omide de pe varză, erau foarte veseli și numărau, cari au cules mai mult, și erau cu mare băgare de seamă ca să nu calce merișorii de lângă cărare... dupăcum le dete în grijă mama lor. Și lelea Sâia se bucura... fața ei bătrână, serioasă, zimbea prietinește. Dar două femei, cari se întorceau din pădure și treceau pe lângă grădinuță, se imboldeau și ziceau: »iacă, iacă«! și strigară peste pârleaz: »bună seara lele Sâie«!

Dupăce plecară copiii acasă, lelea Sâia rupe dintr'o tufiță câteva garoafe și se duse cu ele la locuința învățătorulu.

Invățătorului din Măgureni era foarte rău plătit, pentrucă oamenii erau săraci. Cu greu se și găsea cineva să fie dascăl. Invățătorul de astăzi a vrut să se însoare, de aceea a primit locul, care l'a căpătat, astfel ședea acum aici, iar inspectorul dela oraș, care-i făgăduise, că-i va da un loc mai bun, își uitase cu totul de el.

Invățătorul nu se plângea de soartea ui pentrucă el și-a făcut-o, dar soția îi era tot supărată, când își aducea aminte, că el sufere numai pentru dânsa; pe lângă asta, micul lor copil, o copiliță mică, era mai mult bolnavă. Imprejurarea asta o făcea să stee totdeauna acasă, ca să grijească și numai la sărbători mari ieșia până la biserică.

Soția învățătorului stetea în ușa deschisă și striga: »mițu, mițu«! când întră lele» Sâia în casă, era cam spăricasă și se temea de lelea Sâia, se făcu toată roșie și-și gândea: »vai de mine, numai de n'ar găsi bătrâna praf pe undeva«!

Lelea Sâia îi umbla numai pisica în cap, de aceea nici nu putea băga seamă la alte lucruri. Ea nici nu auzi bine vorbele prietinoase cu cari o poftise soția învățătorului în casă. Din odaie copilița stetea în pătuțul ei în picioare și privea spre ușă, ca și când ar cere ceva, obrazul ei mic era înfierbântat și roșu, ochii ei mari, vineți, erau obosiți și triști.

Așteaptă nițel, Mărioară«, zise mama, »ni'au sosit mușterii, mițuluc vine mai târziu«.

Copila însă se uita spre ușă, ca și când pisicuța ar putea întra prin crepătură, și zise tânguindu-se: »nu vine!« Femeia învățătorului aduse o păpușă brodată, în timpul acesta ruga mereu pe lelea Sâia, să facă bine să ierte. Mărioara însă se uita serioasă la păpușă și da din cap.

Atunci zise mama: »acum poartă-te bine, culcă-te și dormi«!

Dupăce copila a ascultat și s'a culcat, mama șezu lângă lelea Sâia, și o întrebă cum se află. Amândouă femeile însă ascultau în tăcere la gemetele neliniștite ale copilei. Deodată răsună din pătuț un râs sgomotos și vesel, femeile surprinse spre copilă și văzură pisica cea mare, sură, întrând în odae pe fereastra deschisă, încet și cu demnitate.

Lelea Sâia se ridică, puse garoafele în mâna soției învățătorului și se depărtă grăbită, fără a zice o vorbă.

In noaptea aceasta lelea Sâia, fără să să mai gândească la altceva, urcă iară dealul și așeză arătătorul cel negru, așa cum a stat întâia dată. Se părea că și ceasului îi place astfel, pentrucă acum numai zurăi, iar bătrânul cesornicar horcăia liniștit pe prag.

Afară lună senină și, când se întorcea lelea Sâia spre casă, la picioarele ei vedea așternut satul luminos, tăcut, ca și când ar durmi... de-odată îi venea așa de drag de el, încât își gândi în sine: »ei, numai aici doresc să mă și îngroape când mi-o veni moartea.«

In sfârșit o cuprinse somnul dulce. Dimineața însă, când se duse în grajd, își găsi capra întinsă pe pământ, țapănă, moartă.

»Iacă. dobitocul meu frumos, mort«, zise femeia dând din cap, »să nu zică cine-va, că asta e chiar după pofta mea'?« Și minune, ea se depărtă voiasă de lângă capră.

Ocupată cu gospodăria, se gândea, ce să facă, până-i va crește iada și, dela trebile ei, gândurile îi alergau la starea vecinilor ei. Feciorului celui mai mare al tâmplariului schiop își propuse să-i dee de lucru pe locurile de arătură și în grădină, iar pe fetiță să o învețe a coase așa de filigram, după cum știa ea, ca fată. Pe bătrânul Toader îl va aduce iarna în casa ei și, lucrând, va sta și de povești cu el...

Ursu ar putea durmi acasă, seau dacă ar dori bătrânul... chiar și în casa ei, după cuptor.

Pe când își sorbea încă cafeaua și se gândea astfel, iacă trece pe la fereastră Toader cu cânele. In dispoziția ei sufletească

adresată secundanților săi o scrisoare, în care, după ce le mulțumește pentru serviciile aduse lui, insultă în mod grosolan pe d-l A. C. Popovici, și contestă martorilor acestui »competența de-a se pronunța într'o cestiunea, care poate privi numai pe oamenii îndreptățiți a avea un rost în crearea opiniei publice«. Declară, în fine, că va supune unui arbitriu afacerea provocărei întârziate.

Prin aceste declarațiuni incidentul s'a încheiat deocamdată.

NECROLOG. Subscrișii în numele lor și al numeroșilor consângeni, cu inima frântă de durere, aduc la cunoștința prea dureroasa știre, că mult iubitul lor fiu, și frate, **Mircea Voina**, student agronom, după un morb greu și îndelungat, fiind împărtășit cu sf. Taine, și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatoriului, Mercuri în 14 (27) Mai a. c, în anul al 21-lea al vieții sale. Inmormântarea se va face Vineri în 16 (29) Mai a. c., la oarele 3 p. m., dela domiciliul din strada Prundului Nr. 49 în cimiterul bisericei gr. or., a S-tului Nicolae din Brașov-Scheiu. Brașov, în 14 (27) Mai 1908.

Vasilie Voina, protopopul tractului Brașov, Elena Voina, născ. Munteanu, părinți, Vasile, Costi, Bujor, Traian, Dan, Septim, Florin, Elena, Marioara, Dorica și Lucia ca frați și surori.

Odihnește Doamne în pace sufletul fericitului adormit!

„Leagăn 'ți-a trebuit, leagăn ai găsit“!

Cât aș dori să fiu încă odată copil! Numai în tinerețe, în această secundă din viață, am simțit și se simpt cele mai mari fericiri din viață.

Une-ori stau îngropat în fotoliul meu favorit, și caut a'mi reaminti câte ceva din copilăria mea, caut să răsfoesc foaie cu foaie din călendarul ștrengăriilor mele, pentru a mai pune măcar pentru un moment, stavilă uritului.

De câte-ori îl deschid și dau peste foaia cu întâmplarea din Pucioasa, nu mă pot stăpâni dela râs și nu pot să nu'mi arunc ochii înapoi către trecut. Nu mă pot opri de-a cugeta la ușurința cu care făceam atunci ori-ce, la puțina osteneală ce 'mi dedeam de a mă gândi la urmări.

Era în al zecelea an al vieței mele, cam pe la finele lunei lui Cuptor. Niște călduri tropicale, făceau, pe la amezi, eșirea din casă aproape imposibilă. Nici odată nu mai apucasem asemenea călduri. Păsărelele nici nu mai ciripeau, ci alergau nebune către Iolomița, cu ciocurile căscate, ca să-și potolească în undele'i răcoritoare focul ce le mistuia organele.

Până și oamenii, bag' samă ca să nu dea cu totul de minciună părerea, că se trag din maimuțe, le imitau, cu simpla deosebire, că ei, în loc de Iolomița, alergau la don Popescu, cârciumarul, căci el le dedea o băutură, care, după credința lor, le potolia focul, ear după a mea, mai rău îl aprindea.

Imi mai amintesc eu, așa, ca prin vis, cum, în această zi, eu și cu sora mea mai mică Agafița, căreia i se zicea și vesela din cauza caracterului ei totdeauna vesel și drăgălaș, ne duserăm la mama, care, tocmai se culcase cu câte-va clipe înainte, cu rugămintea de a ne face un leagăn.

Dresai mai întâi pe Agafița, din voia căreia mama nu eșa, ca mai întâi s'o sărute, apoi s'o roage frumușel, lingușinduse să ne facă voia.

Dar 'ți ai găsit! Cu tot meșteșugul Agafiței de a lingușî, nu era chip să o înduplecăm să ne facă leagănul.

Ba că n'are unde, ba că-i prea cald, ba că nu mai vrea să se scoale; destul că n'a vrut cu nici un preț să ni-l facă.

— Dă-mi frânghie că-l fac eu!

— Nu se poate!

— Ba da, mamiță! zise și Agafița pe un ton jalnic.

— Dă-ne!

— Stați. că vă dau eu vouă, îndrăciților! și iute sări din pat și se repezi către bastonul tatei, pe care puse mâna.

Noi, când am văzut că mama nu glumește, am sbughit-o ambii de (cred eu) nici ușa n'am văzut-o...

Micul incident nu puse însă capăt dorinței noastre de a ne da în leagăn. Căutam prin toate părțile frânghie, sau ceva, ce să înlocuiască.

Trebuia ca leagănul să fie făcut și pace.

De odată îmi veni în minte o idee care, după planurile mele, avea să fie ideea salvatoare. Mă dusei la don Popescu, în curtea căruia ședeam, și așteptai să iasă din pivniță, unde el știa ce făcea.

După ce eri prin ușa din curte (pe care o lăsă deschisă) îl rugai din partea mamei, să-mi de-a o bucată de frânghie, că-i trebue la nu știu ce.

El, cu cea mai mare grabă, îmi dete frânghia cerută și întră în prăvălie, unde îl așteptau mușterii.

Cum mă văzui în posesiunea unei astfel de comori, alergai la sora mea, nebun de bucurie.

Năștea însă întrebarea de unde s'o legăm.

Agafiței îi trăsni în minte că don Popescu a lăsat capacul deschis.

— Haide, zise ea, în pivniță, că am găsi acolo vre-un loc.

Ne-am dus.

Către fundul pivniței, era spânzurată de părete o lampă, care arunca împrejuru-i lumina sa cea pală. Două boloboace, ședeau suspendate pe bârne, chiar la gura pivniței, față 'n față, cu pipele înainte, în tocmai ca doi cocoși, gata de luptă.

Pipele îți făceau impresia a două nasuri uriașe, pătlăgele a unor bețivi, cărora, adesea le-a servit drept proptea a corpului când aceștia luleaua neamțului*), lucru ce nu se întâmpla mai nici odată... fără soț.

Nu era vreme de perdut. Trebuia să lucrăm cu cea mai mare grabă, pentru ca nu cum-va, stăpânul pivniței să ne găsească aici. Deci, la lucru. Pusei un genunchiu pe pământ și îmi pusei toate forțele în mâni, pentru a innoda frânghia pe pipa butoiului. Pe urmă, potrivii înălțimea, și legai și celelalt cap al frânghiei, de cealaltă pipă. Leagănul era acum gata.

Cu toate că gâfâiam, m'am așezat îndată în leagăn, mulțumit de isprava mea, și că am lăsat pe Agafița cu răbdarea.

Insă, nu trecu mult, și se auzi o scârțâitură prelungă, iar eu căzui, trăgând după mine și pipele.

Cu cea mai mare putere, vinul începu a gâlgâi pe locurile pipelor, și în curând fu acoperit de el.

Agafița fugi pe scară țipând.

Atât mai pot ține minte.

Vinul ce mă lovea necontenit, cum și cantitatea cea mare ce fui nevoit a înghiți, mă făcură să leșin...

Când mi am venit în fire, eram în pat la mine acasă, cu doi doctori la căpătâi. Nu pot ști, dacă în aceeași sau în altă zi, s'a întâmplat acesta.

Cum voi fi ajuns aici, nu știu. Am aflat numai, mai în urmă, că tata fu nevoit să plătească vinul cu vârf și îndesat.

Tata, cum m'a văzut că deschid ochii, 'mi-a luat capul în mâni, și 'mi zise sărutându-mă:

— »Leagăn 'ția trebuit, leagăn ai găsit, dragul tatei«!

Ear eu începu-i să zâmbesc.

G. Păcurariu.

*) Se îmbătau.

ULTIME ȘTIRI.

Deva, 28 Mai. Eri s'a pertractat aici procesul intentat mamei și soției d-lui deputat Dr. A. Vlad și preotului Lula, cari ar fi ațâțat contra ideii de stat maghiar, fiindcă la examenul din comuna Bobâlna, ținut astă vară, acuzații au spus școlarilor români, cari salutau ungurește pe cei cari veniseră la examen, *să salute în limba română.* Apărători au fost advocații Dr. A. Vlad și Dr. Justin Pop. Seara la orele 7 s'a adus sentința. *Soția d lui Aurel Vlad* **a fost condamnată la o lună închisoare de stat și 300 cor. amendă.** *Mama d-lui Vlad și părintele Lola au fost ach tați.*

Budapesta, 28 Mai. In ședința de eri a dietei a fost *suspendat dreptul de imunitate a deputaților slovaci Milan Ivanca și Blaho* pentrucă ar fi „agitat“ contra statului, cu ocazinnea dărilor de samă, ținute în fața alegătorilor. Dep. *Prediceanu* a vorbit contra suspendării imunității.

Budapesta, 28 Mai. După dezbateri cari au durat mai bine de o lună, fără nici o întrerupere, s'a terminat eri *procesul bandei de țigani criminali dela Danos.* Pe baza verdictului juraților Curtea a condamnat pe șase dintre acusați la moarte prin ștreang.

Printre aceștî șase se află și două femei, cari, de asemenea vor fi executate. Restul acuzaților au fost condamnați la pedepse mai mult sau mai puțin grele.

Bibliografie.

Intâiu Maiu romanță pentru voce și pian de *G. Fl. Freșmereanu*, dedicată d-nei Elena Dr. I. Mețianu. Prețul 1 cor. (Lei 1·20) plus 10 bani porto.

Imn festiv și *Hora dela Plevna* coruri mixte de *G. Fl. Freșmereanu.* Prețul 1 cor. plus porto 10 bani.

„O rosă veștejită“ cu text nemțesc după Heine și românesc de Matilda Cugler-Poni pentru voce și pian. Prețul 1 coroână, plus 5 bani porto.

T. Lugojanu: „De ducă“, cor bărbătesc pe motiv poporal. Prețul 1 cor. plus 5 bani porto.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Reuniunea femeilor române din Brașov aduce la cunoștința On. Membre precum și întreg publicului românesc, că producțiunea elevelor din internat: Orfelinat, ținută în 27 Aprilie 1908 a produs un venit curat de 224 cor. 10 fil. — Suma aceasta va fi folosită pentru ajutorarea fetițelor orfane și sărmane adăpostite în acest Internat. Comitetul esprimă deosebită mulțămită tuturor acelor cari au binevoit să sprijinească aceasta instituțiune de binefacere luând parte la producțiune și în deosebi următorilor domni și doamne, cari au dus suprasolviri:

D-l I. Ciurcu 6 cor. d-na Elena A. Popovici 4 cor.' d-na Elena Săbădeanu 4 cor., d-l George B. Pop 3 cor. 40 fil., d-na Catinca A. Bârseanu 2 cor. 40 fil. d-na Virginia Vlaicu 2 cor., d-l George Chelariu 2 cor., d-l Constantin Nedelcu 2 cor., d-na Maria Precup 2 cor, d-l Ioan Petcu 1 cor. 20 fil. d-l Axente Banciu 1 cor., d-na Maria Median 1 cor., d-na Maria Cristan 1 cor.

Brașov, 14 Maiu 1908.

Sidonia Petrovici, casieră. *Maria B. Baiulescu*, presidentă.

Voci din public*)

Alegerea de preot la Râșnov.)**

Onorată Redacție! In numărul 17 poporal al Gazetei D-Voastră sub masca mai multor iscălituri, parte conștii parte inconștii, ni-se răspunde corespondenței, pe care am publicato noi în numărul precedent poporal al valorosului D-Voastre ziar. Am publicat acea corespondență nu cu alt gând, decât ca se facem cunoscut întregului public românesc starea bolnăvicioasă, în care se află biserica noastră dreptcredincioasă.

Rectificările, ce voește a le face autorul ascuns după iscăliturile acelea, nu's la loc și nu's drepte. Din capul locului trebue să spunem, că din cei subscriși în numita întimpinare o bună parte ne-au declarat între martori, că ei n'au compus, dar nici n'au subscris o astfel de corespondență ca cea trimisă la Gazeta Transilvaniei. Și faptul acesta e o dovadă, cumcă autorul ascuns al acelei întimpinări s'a folosit de toate apucăturile iertate și neiertate, pentruca să poată câștiga iscălituri îndărătul cărora să-și poată ascunde cinstitul său nume. Faptul acesta arată gradul de moralitate pe care stă respectivul anonim.

*) Pentru cuprinsul celor publicate sub rubrica aceasta, răspund autorii. — Red.

**) Articlul acesta este iscălit de 36 poporeni din Râșnov. Iscăliturile lor vor apărea în numărul viitor la finea articolului. N. Red.

---

de acum, deschise iute fereastra și strigă:

»E, ei! vecine, așa de dimineață pe picioare?«

»Iac'așa, vecină, darul lui D-zeu nu aleargă după noi, trebue să umblăm noi după el.«

»Ba și după nenorocire trebue să alergăm răspunse femeia, azi-noapte mi a murit și mie capra, sărmana de ea. Ei! ce să-i faci? de moarte nu scapă nime, de asta trebue să ne aducem aminte și să tăcem.

Orbul nu se putea mira destul, cum de femeia nu este supărată pentru paguba ei,.. în sat, se știa, că nime nu ține așa mult ca ea, la puținul, ce are.

»Lele Săia, zise el mângâind'o, dacă vreai prinde pe Ursu la cărucea și du-ți dobitocul din grajd.. bunătatea cu cățînii și așa nu ți-o pot răsplăti nici odată.

Lelea Săia privea la bătrân și era mișcată văzând că bătrânului îi pare rău de nenorocirea ei. Intr'aceea, iată, sosește dela pădure feciorul cel mai mare al tâmplarului și cum aude de capră, începe a să tângui: »Doamne, fie-ți milă de noi! Ce dobitoc drăguț și ce femee harnică și bună!«

Lelea Săia însă zise: »încă-i noroc, că n'a perit a voastră... ea mă mai pot ajuta«.

Feciorul scoase iada din grajd, o duse la capra lor, ca să crească cu ea împreună.

Către ameazi veni soția învățătorului cu Marioara de mână și aduse o oală mare de lapte. — »Din ce-o dat D-zeu, nu e lucru mare«, zise femeia cu sfială— dar mă gândeam, fiind-că ai pierdut capra...«

Lelea Săia netezi părul blond al Marioarei și își duse șorțul la ochi.

»Draga mea, zise ea, aș mai da o capră numai să pot vedea pe îngerașul acesta voios și cu obrazii roșii«.

Și, dintr'odată, soția învățătorului nu se mai temea de lelea Săia, îi prinse mâna scorțoasă și o strânse. Mișcate se priviră amândouă femeile în ochi, dar de vorbit nu vorbiră. De aici înainte erau prietine și la bine și la rău.

Capra cea moartă a fost uitată curând arătătoarele ceasurilor, alergau jur-împrejurul cadrantelor lor, iar ceasul cu norocul își umbla calea lui, nenorocirea nimerea ici-colo în câte-o casă din Măgureni. Când auzia lelea Săia: cutare a avut o pagubă, ori, la cutare i-a murit femeia, atunci își gândea în sine: Astăzi stă arătătorul în partea aceea — și se ducea acolo ca nenorocirea, care n'o mai putea abate dela casă, să o îmbuneze întru cât se mai poate.

Odată o întrebă învățătorul, care băgase mai bine de seamă, ca alții, cât e de prietinoasă și binefăcătoare: ce s'a întâmplat, că firea ei, atât de tare, s'a schimbat așa dintr'odată?

Ea răspunse: să ai ceva pe inimă față de alții oameni, este cea mai grea povară și atât de grea, încât nu mai poți gusta odihnă, dar a face altora bine, domnule învățător, este cea mai mare bunătate din viață și cine s'a îndeletnicit odată cu fapte bune, acela nu se mai poate lăsa de ele.

Despre ceasul cu norocul din Măgureni, ea n'a vorbit nici odată.

(După nemțește.) *N. Petra-Petrescu.*

Horia lui Vălean.*)

Foaie verde măgeran
Asta-i horia lui Vălean:
Dimineața s'a sculat.
Peobraz mni s-o spălat
Și pe uliț-o plecat.
Câte mândre că-l vedea
Toate cu capu-i făcea,
Numa mândra lui cea dragă
Scoate capu pe foreastă:
— Hai Valene până'n casă.
Rujmalin (rojoliș) roșu'n fereastă
Și cafeiu-i cald pe masă,
Rujmalinu l-o băut
Și cafeiu l-o gustat
Și pe uliț-o plecat*)
Și deacolo s'o luat

La portița mâne-sa:
— Mamă mămuluca mea!
Hai! deschide-mi portița,
Că mă doare inima.
Hai! așterne-mi pătuțu,
Că mă doare căpuțu,
Hai! așterne-mi patu iute,
Că mă doare pe su frunte.
Hai! așterne-mi patu meu,
Că mă doare capu rău.
Zis o mă-sa către iel:
— Spusu-țam Valene ție.
Să leși mândrele la dracu,
Că alea ți-or mânca capu,
Cân i coalea pe la cină
La Valean ținea lumină.
Cân-i pe la mniez de noapte
Ia! Vălean trage de moarte.
Cân i pe la cântători
Valean-i'nvălit de flori
Și'ncunjurat de ficiori
Și-l cântă doue surori.
Cântă cucu'n par de nuc,
Cu Valean amu să duc.
Cântă cucu'n par de gie
Cu Valeanu îs la ciile.
Lângă curtea lui Valean
Ieste-on strat de măgeran.
Măgeranu s-o topcit
Și Valean inc'o murit
Măgeranu s-o uscat
Și Valean s-o răposat.

*) Poezie poporală din Caianul-mic culeasă de *Dumitru Manu* stud. în cl. VII. gim. în Brașov.

*) alergat.

Se spune, că alegerea absolventului de teologie Ioan Nan s'a făcut, de oarece s'a simţit lipsa unui al doilea preot, căci părintele Proca, om tinăr, viguros, sănătos, sprinten nu era în stare să satisfacă lipsurilor religioase ale celor 3000 de suflete.

Să ni-se dea voie să nu credem, că acesta ar fi fost motivul care a făcut pe prot. Hamsea să grăbească publicarea concursului. Mai înainte, nu chiar aşa de mult, tot pe atâţi credincioşi i-a păstorit 7 ani de zile singur reposatul părinte Nan. După moartea părintelui Nan, părintele Hamsea 5 ani de zile a păstorit pe cei 3000 de credincioşi şi nici un glas nu s'a auzit, că ar fi rămas cineva necuminecat şi nespovedit. De ce acum numai, când împrejurările sunt aceleaşi, ar fi fost o lipsă atât de urgentă de a se face alegerea de paroh chiar şi peste voia parohienilor?

Motivul îl spunem noi: »Nu Rêşnovul simţea lipsa unui al doilea popă, ci protopopul Hamsea avea lipsă urgentă de ginere«.

Nu ne putem reţinea un zimbet de compătimire de câteori auzim acuzându-se Dl George Ilie, că el a fost interesat, de aceea a fost contra lui Nan. Şi interesul a fost ca să-şi mărite fata după viitorul preot al Rêşnovului.

Acest lucru de sigur nici chiar protopopul Hamsea nu-l crede, căci el însuş ştie, că Ilie n'a ajuns în starea aceea, că pe astfel de căi să caute a şi ferici pe singura sa fată, care — bine însemnat — nici n'a ajuns vârsta de a fi căsătorită.

Dar se zicem, că chiar intenţia asta ar fi avut-o Ilie. Ce crimă a comis? Oare lui Ilie nu-i este iertat a-şi mărita fata după un preot, ci numai dl protopop are acest drept? Parohiile sunt zestrea fetelor de protopop? Pe ce bază? A trecut vremea aceea, când se publica în concurs pe lângă altele şi condiţia, că numai acela va fi ales, care va lua pe fata protopopului. La aceste vremuri fericite s'a opintit Dl protopop Hamsea să ne readucă. Şi i-a succes.

Mare e Doamne puterea spirtului!!

Comitetul — se spune — că a hotărît 21 contra 8 publicarea concursului de paroh. Dar nu-i mirare. Şi acest lucru îşi are explicarea sa. Comitetul parohial e ales pe sprânceană de către părintele Hamsea, dar în aşa fel încât după alegere multă vreme nimeni nu ştia hotărît, care e membru în comitet. Azi erau convocaţi la şedinţă unii, mâne alţii, dupăcum îi convenia părintelui Hamsea, care era preşedinte al Comitetului. Din acest comitet duplu apoi şi-a ales părintele Hamsea pe ceice i-a crezut că'i vor fi credincioşi aderenţi. S'a protestat la Ven. Consistor contra acestui abuz al părintelui Hamsea. Dar judecată nu s'a făcut nici până în ziua de azi când suntem deja în al 3-lea an dela înaintarea protestului, un rezultat însă totuşi am văzut, căci părintele Hamsea a fost distins cu brâu roşu. După 2 ani şi jumătate s'a cercat să se dea de urma acestui protest. Fără geană însă s'a răspuns dela Consistor, că nu se ştie unde sunt acele acte. Unde suntem? In codrul Herţii? La Sibiiu s'a trimis o comisie nu de 5 ci de 20, cari toţi s'au prezentat la I. P. S. S. metropolitul rugându-l, ca să anuleze concursul făurit nelegal. I. P. S. S. Metropolitul ne-a răspuns, că aceea nu se va întâmpla ci va trebui să se facă alegere pentru parohie de clasa primă. Şi a mai adaus I. P. S. Sa: Ştiu de ce voiţi să anulaţi concursul, ca să absoalve şi cei doi tineri ce-i aveţi în cursul ultim teologic. Aşa dară Nan a fost candidatul oficial şi singura calitate, care'l recomanda sprijinului Ven. Consistor, a fost aceea, că s'a angajat, că'i va lua fata dlui protopop Hamsea.

George Ilie — afirmă corespondentul ascuns după »tufe« — a împiedecat cu clica sa de 15—20 de inşi pe Dl prot. Voina de a ceti explicaţiile Consistorului. Nu a împiedecat nimenea pe Dl protopop Voina de a ceti acelea explicaţii, fără i-s'a spus că orice alte explicaţii şi vorbe nu ne mulţumeşte şi voim anularea concursului şi publicarea lui pe bază legală, adecă pentru parohie de clasa a doua. Dl protopop Voina ca om prevăzător a văzut că nu se poate face alegere unde sunt atâţa nemulţumiţi, şi astfel şi-a depus mandatul de comisar la alegere, prevăzând, că urmând mărşruta de sus va produce mare nemulţumire şi scandal, care detrage din prestigiul bisericei. In locul Dlui protopop Voina a fost trimis ca comisar la alegere tocmai protopopul Moldovan al Sighişoarei, care cu pumnul său puternic poate pune la respect pe ceice nu-l ascultă.

Respingem cu toată îndignarea cualificativul de clică ce ni-se dă de către acel autor ascuns după subscrieri false. Această titulă mai mult ar merita-o însă acea turmă necuvântătoare pe care cu un păhar de rachiu i-a convins ca să-şi dea votul lor. Partisanii lui Nan au cerut să se aducă jandarmi la alegere. Dacă Ion Nan ar fi mai simţitor nici n'ar primi să fie ales cu asistenţă de jandarmi, căci nu ştii ce aduce soartea. Cu jandarmi au întrodus în biserica din Făgăraş pe un protopop, şi pe urmă tot cu jandarmi l'au scos. La orice caz o astfel de alegere cum a fost a lui Nan nu constitue nici o cinste nici pentru alegători nici pentru cel ales, căci chiar acei pe cari ia îmbibat cu rachiu chiar aceia vor veni mai târziu să-l batjocorească.

Şi de ce au adus jandarmi? Jandarmii iau adus la dorinţa comisarului Moldovan, care oricât de bine este desvoltat trupeşte, totuşi se temea, că abuzurile pe cari le va comite vor scoate din sărite şi pe cei mai calmi oameni. Şi ca să motiveze altfel această ruşine, peste noapte au pus de au spart ferestile protopopului Hamsea unde staţiona şi aprigul comisar. Apoi au aruncat bănuelele pe partidul nostru. Să fi spart ferestrile un străin, acela nu ar fi dat cu atâta grije încât să nu strice nimica altceva decât numai sticla. Cu toate că spun, că bolovanii au fost cât capul de mari. In fine şi-au aflat motiv de a întroduce baioneta în biserică.

Mai spun în corespondenţă că partisani ai lui Hamsea-Nan au fost 345 şi contrari n'au fost decât »o clică« de 15 20 de inşi. Şi contra acelor 15—20 de inşi nu s'au ruşinat cei 345 de voinici cu teribilul comisar în frunte a mai cere 4 jardarmi şi 2 juraţi. Preludiul alegerei s'a făcut de Sâmbătă seara, când a fost convocat de comisar comitetul parohial, la care au asistat şi alţi parohieni, căci şedinţele comitetului parohial nu sunt secrete. Aici apoi membrul George Ilie a făcut propunere să nu se facă alegere pe baza concursului publicat de Comitet, ci să se anuleze acest concurs nelegal, să se reguleze apoi stolele şi apoi să se publice concurs de clasa a doua după cum este în realitate. Comisarul neţinând cont de aceasta propunere, la care adera majoritatea Comitetului, s'a născut o larmă mare şi astfel s'a zădărnicit ţinerea Comitetului. Comisarul a zădărnicit-o, iar nu Dl Ştefan Proca cu un grup de parohieni, dupăcum îi place ascunsului autor al corespondenţei a susţinea.

Spune apoi Reverendisimul autor anonim, cumcă George Ilie ieşind dela această şedinţă a puşcat de bucurie. O minciună sfruntată şi o ticăloasă scornitură e aceasta, prin care vrea să'l prezinte pe George Ilie de cel mai anarhist om din Rêşnov cu toate că e cunoscut de toţi şi recunoscut de om serios şi care nu obicinueşte aşi manifesta bucuria în mod zgomotos prin puşcături, dupăcum obicinuesc anumite feţe bisericeşti. In sfârşit Sâmbăta a trecut fără alte incidente decât peste noapte s'a epuisat foarte mult rachiu şi că »indivizi necunoscuţi dar bănuiţi« au spart ferestile dlui Hamsea. Indivizii dupăcum am dovedit mai sus au fost foarte cunoscuţi cu dl Hamsea, care le va fi dat poate şi instrucţie cum să le spargă fără să-i facă multă pagubă, deoarece dimineaţa jandarmii au găsit 6 bolovani aruncaţi toţi pe una şi aceiasi gaură. Buni ţintaşi!

(Va urma.)

Declaraţiune!

Subscrişii declarăm prin aceasta în faţa martorilor presenţi, că cele publicate în Nr. 17 din 25 Aprilie a. c. în mult preţuitul d-voastră ziar »Gazeta Transilvaniei« asupra alegerei de paroch din Râşnov sunt minciuni şi neadevăruri şi noi n'am subscris nici un raport la Gazetă, prin urmare noi nu am văzut pe d-l George Ilie înpuşcând şi nici înpingând pe d-l protopop Moldovan apoi nu numai noi, dar întreaga comună cunoaşte pe d-l G. Ilie de cel mai paşnic şi cinstit om.

Deci dară declarăm de oameni mizerabili pe cei, cari sau folosit de numele nostru precum şi de al altora cari îi vedem subscrişi în acel raport şi cari nici la biserică în aceiaşi zi nu au fost

suntem cu tot respectul:

Radu Comănelea m. p., *George Comănelea* m. p., *Ioan Bucşia* m. p. şi *Ioan Rusu* m. p.

Ioan Tăbacar şi *George Iroca*, martori.

MULTE ŞI DE TOATE.

Bărbătuşul la diferitele speţii ale animalelor.

E interesant modul cum suntem noi deprinşi a deschilini bărbătuşul de femeiuşcă, anume ocupându-ne cu animalele mai mari, totdeauna bărbatul e un reprezentant al puterii şi e lucrătorul de forţă iar femeiuşca e individul cel ideal şi gingaş.

In regimul animalic asta nu se poate accepta în general intrucât la animalele mai inferioare ne întâlnim cu o ordine chiar inversă, aşa d. e. la racii mici, cari numai cu sticla măritoare se pot observa (*microcrustacea*), sunt specii, al căror bărbătuş e mult mai debil şi mai mic decât femeiuşca, cam de 10-ori mai mic. Bărbătuşul la acestea speţii e desmerdat şi îngrijit cu multă băgare de seamă. Femeiuşca îl poartă cu sine ca să nu-l piardă, ba multe au organ separat pentru a-şi purta bărbătuşul cu sine. Dinţre noi câţi n'ar dori aceasta soarte de aur? (să-l poarte fetele'n sin).

La animalele ceva de ordine mai înaltă încă ne întâlnim cu atari cazuri, aşa d. e. la insecte cum e la albini bărbătuşul e cel desmerdat iar femeiuşca lucrătoarea de forţă, care însă notăm, că e o mueruşcă degenerată. Soartea acestor bărbătuşi este supunere necondiţionată pentrucă femeiuşca dispune peste ei cum îi place. De lucru nu are nimic; — e provăzut cu toate iar singur nici nu poate trăi neavând organizaţie de a putea exista din propria-i forţă vitală. Dupăce a devenit bărbătuşul individ, care nu mai are scop, atunci femeiuşca îl lasă să piară sau îl omoară.

E foarte interesant raportul dintre bărbătuş şi femeiuşcă şi la racii mai mari, cum e la racul comun de rîu. La aceştia asemenea bărbătuşul duce o viaţă mai comoadă. După constatări mai nouă femeiuştile, ca să-i cucerească, trebue să le caute şi deie şi lor de mâncare după voiajul de nuntă când bărbătuşul de regulă zace morbos mai multe zile având a suferi în decursul voiajului mai multe catastrofe cum e d. e. muieruştele de multe ori îi rup câte un picior cu foarfecele, care însă apoi iarăşi creşte.

Dacă ne cugetăm, că la animalele mai superioare de regulă bărbătuşul trebuie să încerce a cuceri pe muieruşcă cum e d. e. filomela prin cântecul, care-l are numai bărbătuşul, î-şi cucereşte soţul, sau chiar la noi la oameni, unde multele serenade sunt toate pentru cucerirea sexului gingaş, — nu putem trece peste tema asta fără a ne mira puţin de aranjamentul vieţii animalelor.

Are drept, pe cum vedem din vre-o două exemple, şi bărbatul la gingăşie pentru viaţă. Femeile, cari luptă pentru emancipaţie, însă nu-şi aduc în consonanţă acest drept natural pentrucă pretinzând dreptul la forţă, nu vreau să scape nimic din gingăşie, ceeace e aproape imposibil. Forţa micşorează gingăşia, — asta o vedem la femeile emancipate, cari ocupă un oficiu oarecare.

In istoria omenimei încă ne întâlnim la diferite popoare cu dreptul de comotizaţie a bărbatului şi cu lucrarea de forţă a femeilor. Chiar şi astăzi sunt popoare, la cari multe trăesc pentru unul şi unul e desmerdat de toate.

Ocupându-ne ori cu cari lucruri, cari ni s-ar părea neînţelese, trebue să consultăm puţin natura mamă şi numai decât vom fi împăcaţi cu ele pentrucă nimic nu se întâmplă fără de cauză şi bază naturală dispuse de însuşi creatoriul.

A. D.

*

O probă a frumseţii femeilor.

Intro societate sau jucat fel de fel de jocuri. Un glumeţ propune un joc nou: el să facă gesturi şi grimaze şi toţi tinerii şi toate damele să-i imiteze. S'a făcut întocmai. Deodată glumeţul îşi scoase batista; toţi tinerii, toate damele scot batista. Glumeţul udă în gură un corn al batistei: toţi tinerii, toate damele fac asemeni. Acum glumeţul cu batista udă începe a-şi freca obrajii. Toţi tinerii îl imitează, damele însă refuză să-l imiteze — de teamă că li se spală frumseţa.

*

Când trebue să înceapă copilul să înveţe?

Deună-zi s'a înfăţişat în faţa unui tribunal poliţienesc din Londra scriitorul evreu Edwin Collins, dat în judecată fiindcă nu-şi trimite la învăţătură pe cei patru copii ai lui, ajunşi la vrîsta de şcoală. După cum se plângeau vecinii, copiii aceştia alergau desculţi aproape desbrăcaţi prin grădină şi pe uliţi, adeseori scoţând strigăte răsboinice, ca nişte mici sălbatici. Ceea-ce părea a agrava situaţia lui Collins în faţa tribunalului, e că dânsul fusese profesor şi a scris şi scrie mult despre educaţie. La tribunal, lucrurile nu s'au sfîrşit cum se aşteptau vecinii. Conform legei judecătorul a ameninţat pe acuzat cu amendă dacă nu-şi trimite copii la şcoală; ca om însă, dânsul părea că regretă sentinţa dată şi că aprobă teoriile lui Collins despre a cărui onorabilitate a dat un certificat strălucit.

In apărare, Collins a declarat că, după părerea lui, copii nu trebue siliţi înainte de a împlini 9 ani să urmeze la şcoală. Cercetarea mai de timpuriu a şcoalei e în desavantagiul şi a trupului şi a spiritului. Primbându-mă cu copii prin grădină şi prin parcuri — zice Collins către judecător — le dau o mulţime de cunoştinţe fără ca ei să simtă cea mai mică constrângere la aceasta. Când la vârsta de 11 ani, au început instrucţia regulată în şcoala primară, ei au învăţat să scrie şi să citească în tot atâtea săptămâni câte luni şi ani le-a trebuit pentru aceasta copiilor mici. Copilul lui cel mare, în vârstă de 14 ani, care a început să înveţe să citească la vrâsta de 10 ani, a ieşit de curând învingător la un concurs de premiu pentru copii şi fete până la 18 ani, făcând o lucrare despre însmmnătatea serbătorilor evreeşti.

Directorul unei şcoli primare a examinat pe cei trei copii mai mari şi a declarat că copiii au ieşit foarte reu la examen; n'aveau cunoştinţele cerute la aceste examene. Collins a spus că e cu putinţă ca în ce priveşte partea mecanică a învăţăturei să fie înnapoia copiilor de vrâsta lor, dar din punctul de vedere al cunoştinţelor generale şi al maturităţei spiritului îi întrec cu mult pe aceştia. În ce priveşte exteriorul copiilor, Collins mărturiseşte că nu pune preţ prea mare pe haine frumoase; având mijloace restrânse, el preferă să îngrijească de hrană sănătoasă.

*

Cel mai bătrân om.

In Rusia trăieşte poate cel mai bătrân om, Mihail Budnicoff, care are vârsta de 128 de ani.

E într'o perfectă stare de sănătate. Unii istorici din Petersburg au putut să capete dela el multe date însemnate şi amănunte necunoscute din răsboaiele cu Napoleon, la cari acesta a luat parte ca soldat în armata rusească în care a întrat la 1797,

S'a căsătorit la vârsta de 24 de ani; soţia e moartă de mult. Arătarea lui în Petersburg se datoreşte faptului că a câştigat 5000 de ruble la o lotărie.

Iată un veteran norocos!

*

Cel mai vechiu arbore din lume.

Cel mai vechiu arbore din lume este în insula Cos din Asia mică. Este un platou la umbra căruia Hipocrit, creatorul medicinei, da lecţii la cei dintâi elevi ai săi.

Chiar pe vremea aceea arborele era destul de bătrân, aşa că azi trebuie să i-se dea o vârstă de cel puţin 2500 de ani.

Circonferenţa trunchiului e de 6 metri. Pe ramuri cresc frunze în fiecare primăvară, dar ramurile groase trebuesc sprijinite.

*

Din viaţa americană.

Un cititor al unui mare jurnal american se adresă de curând la redacţia acelui jurnal pentru o reclamaţie.

După câte-va clipe fu întrodus la redactorul-şef care în America se chiamă *editor*.

— Domnule, îi zise, aflu prin preţiosul d-voastră ziar că am murit.

— Dacă ziarul meu a anunţat, răspunse editorul cu oare-care demnitate, lucrul este adevărat.

Dar eu Vă afirm că nu, pentrucă eu sunt lângă D-Voastră, în viaţă. Dar aflu tot în jurnalul D-Voastră, o rectificare.

— Cu neputinţă, domnule, noi nu corectăm nici măcar o linie după-ce odată a apărut în ziarul nostru.

— Cu toate acestea?...

— Ca să împăcăm lucrurile, încheie editorul, şi ca să vă arăt că eu n'am nici o răutate, am să fac să fiu trecut în numărul de mâne în lista celor născuţi....

M.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere nevoizurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieței sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De o chemare atât de măreață și pentru a este scop e institutul renumit în toată țara al **D rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea mai strictă primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieței sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i se eliberéză de materiile de bólă, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de dile repede și radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de țeve, bășică, nervi și șira spinărei, începuturile de confusie a minței, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbătești (impotența), vătămăturile, boalele de sânge, de piele și toate boalele o ganelor sexuale femeești.* **Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată.** In ceea-ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit fie-căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital specialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út, 10.

Grand Circus Variete

Claire Laforte

— Inaintea Porții din Strada Vămei. —

Cel mai elegant circ aranjat cu tot confortul. Iluminație proprie. Loc pentru 2000 persoane. Orchestră proprie escelentă. Personal artistic de primul rang.

In 27 Mai, Joi

Mare reprezentație de gală.

Din programul bogat, care constă numai din piese remarcabile, sunt de notat cu deosebire

Sensațional! Popescu și Dumitrescu.

Cei mai escelenți gimnastici la fus cu renume european. Producțiuni pe 7 fusuri cu salturi mortale, care până acuma nu s'au mai văzut. Pe acești artiști extraordinari i-a succes Direcțiunei a-i angaja pentru vre-o câteva reprezentații.

Miss Claire Laforte,

cea mai elegantă gladiatoare de forță. The Princes, cel mai bun muzicant excentric din Ungaria. Mstr Charlini, imitator extraordinar al lui Mephisto etc. etc.

Inceputul representației 8 ore seara.

Deschiderea cassei 7½ seara.

Prețul locurilor: Fotel numerotat rândul I. 2 cor., al II-lea rând 1 k. 60, locul I. 1 cor. 20 b., locul II 1 cor., locul III 60 b., galerie 40 b. Studenții cu legitimație și copii mai mici de 10 ani, au reducere pe locurile de șezut, pe galerie 30 bani. Bilete se capătă și la Victor I. trafica Strada Vămei Nr. 30.

La Tipografia și Librăria A. MUREȘIANU Brașov.

Se pot procura

următórele cărți literare dela scriitorii noștri de valóre:

		Cor.
Alexandri: „Poesii“ (30 bani porto)		1·50
„ „Teatru“ I, II, III à .		1·50
„ „Proză“		1·50
Alexandrescu: „Versuri“		1.25
Brătescu: „Nuvele“		1·50
Bolintineanu: „Poesii“		1·50
Negruții: „Proză“		1·50
Constanța Hodoș: „Frumos“		1·50
Ispirescu: „Basme“		1·50
Gorun: „Taina a șasea“		1·50
Leca: „Tainele cerului“		1·50
Pann: „Povestea Vorbei“		1·50
Negoescu: „Fabule“		1.21
Livescu: „Nu se cuvine“		500.
Jules Brun: „Moșnégul de la munte“ (roman)		1.50
Bârsan: „Popasuri vânătorești		1·50
Becescu: „Stefan cel mare“	Cor.	—·50
Coatu: „Din viața țărănească“	„	1·50
Coșbuc: „Fire de tort“	„	2·50
„ „Povestea unei coroane de oțel“	„	1·50
„ „Sacontala“ Traducere liberă după Calidasa“	„	5·—
„ „Cântec de vitejie“	„	1·—
Cujbă: „Povestiri din copilărie“	„	2·—
Caragiali: „Note și schițe“	„	2·—
Al. Florini: „Povești populare“	„	2·—
Iosif: „A fost odată“	„	1·—
S. Nădejde: „Robia Banului“	„	2·—
„ „Patimi“	„	2·—
Smara: „Corbul cu pene de aur“	„	2·50
Speranță: Teatru sătesc „Mireasa“	„	—·50
„ „ „Curcanii“	„	—·50
„ „ „Lângă Pământ“	„	—·50
Tănăsescu: „Teatru de școală“	„	1·—
Slavici: „Manea“	„	2·50
A. O. Maior: „Biblioteca copiilor“ vol. I. și II. à	„	1·60
Elena Farago: „Versuri“	„	1·50
Bolcaș: „Năvăliri barbare“	„	1·—
Ciocârlan: „Traiul nostru“	„	1.50
H. Petrescu: Maxim Gorki nuvele“	„	1·—
Ciura: „Icoane“	„	1·20
Stelian Rusu: „Foiletoane“	„	1·—
Bârsan Z.: „Ramuri„	„	2·—
Bontescu: „Ego“	„	1·50
Carmen Silva: „Valuri alinate“	„	1·50
Moruzi: „Rușii și Românii“	„	1.50
Răznoveanu: „Popasuri vânătorești“	„	1·50
Iorga: „Negoțul și meșteșugul“	„	2·50
Bârsan: „Visuri de noroc“	„	2·—
Negoescu: „Fabule și fabuliști“	„	1·25
Slavici: „Vatra părăsită“	„	2·—
„ „Din bătrâni“	„	2·50
Sandu Aldea: „Două neamuri“	„	2·50
Razelli: „Epigrame“	„	1·50
Mera: „Din lumea basmelor“	„	3.50
Cioflec: „Doamne ajutăne“	„	1.50
Sadoveanu: „Mormântul unui copil“	„	2·—
„ „La noi în Vișoară“	„	2·—
Urechia „In Buceci“	„	1·50
Daus: „Doamna Oltea“ teatru	„	1·—
Alexandri: „Poesii“	„	1.50
„ „Teatru vol. I. II. I I. și IV. à	„	1·50
„ „Proză“ opere compl.“	„	1·50
Alexandrescu: „Versuri și proză“	„	1.25
Bolintineanu D.: „Opere compl.“	„	1·50
Oreangă: „Opere complecte“	„	1·50
Eminescu: „Literatura poporală“	„	1·50
„ „Geniu pustiu“	„	2·—
„ „Scrieri politice și literare“	„	2·—
Filimon: „Ciocoii vechi și noi“	„	1·50
Negruzzi: „Opere complete“	„	1·50
Odobescu: „Opere complecte“	„	1·50
Bralescu Voinești: „Nuvele și schițe	„	1·50
Beldiceanu: „Chipuri de la mahala“	„	1·50
Boureanu: Povestiri din copil.	„	1·50
Cunțan Maria: „Poezii“	„	1·25
Chendi Ilarie: „Preludii“	„	2·50
„ „Fragmente“	„	2·50
Grigorovitza: „Chipuri și graiuri din Bucovina“	„	2·50
Hodoș Constanța „Frumos“	„	1·50
Iorga: „Istoria Românilor în chipuri și icoane“	„	2·50
„ „Gânduri și sfaturi“	„	1·50
„ „Neamul românesc în Bucovina“	„	1·50
„ „Cuvinte adevărate“	„	2·50
„ „Sate și mănăstiri“	„	2·50
Iosif St. O.: „Credinițe“	„	1·50
Manolache Holda:	„	1·50
Iules Brun: „Moșneagul dela munte“	„	1.50
Livescu: Florea Marin“	„	
Lecca: „Poezii“	„	1·50
Popp Vasilie: „Domnița viorică“	„	2·—
„ „ „Ris și plâns“	„	1.50
Popovici Aurel: „Vorbe înțelepte“	„	1·50
Petrescu N. Petra: „Ilie Marin“	„	1·50
Sadoveanu: „Șoimii“	„	1·50
„ „Dureri înăbușite“	„	2·—
„ „Crișma lui Moș Precup“	„	2·—

De vânzare.

O prăvălie cu diferite mărfuri, ce să află la un sat, în loc foarte bun, cu daravere anuală de 20—22000 cor. este **imediat de vânzare** uin causa altor între prinderi.

Informații se pot lua dela administrațiunea „Gazetei“.

169,4—6.

»Romana«

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana“ dans de colónă în 5 figuri. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefață“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicări) și costă numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

La Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov.

Important pentru vêndětorii de cărți prin orașe și têrguri

este cartea de rugăciune

„Lauda lui Dumnedeu“

pentru credincioșii de religiunea ortodoxă română, cuprindênd rugăciuni de diminéță și de séră, la sfânta Liturgie, la taina mărturisirei, precum și la alte multe rugăciuni folositóre 56 la numěr pe 255 pagini, format octav mic.

Acésta carte de rugăciuni artistic legată este prima la Români, cari până acuma se închinau din cărți subred legate și ordinare. Acuma nu trebue se stăm în privința acésta mai prejos de cărțile de rugăciune ale celorlalte naționalități. Prin cartea de rugăciune *„Lauda lui Dumnedeu“* s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumósă și se póte căpěta în diferite legături dela mai simple până la mai luxóse și tóte în preț fórte moderat.

Prețul lor este:

	Cor. b.		Cor. b.
Legătură trainică négră și aurită cu séu fără chip sfânt	—.90	Imit. de fildes cu catifea și închietóre	2.65
Imit. de fildes în alb séu negru	1.60	„ „ „ cu catifea și podóbă mai mare	3.10
„ „ „ cu încheietóre	1.80		
„ „ „ cu cadriu argintat și închidětóre	2.10		

Vindětorii de cărți primesc un rabat mai considerabil.

Tot asemenea atragem atențiunea publicului asupra *„Cartei de rugăciune“ întocmite de protopresbiterul Calistrat Coca* cu aprobarea consistorului episcopesc ortodox-oriental din Cernăuți, care carte format mic octav, cuprindênd asemenea tóte rugăciunile nóstre folositóre ar fi cea mai potrivită carte de rugăciune pentru toți școlarii.

Prețul acestei cărți:

In pânză négră	cor. 1.—
„ „ ceva mai luxósă	cor. 1.20
„ „ format ceva mai mare	cor. 1.40

Tóte acestea se pot procura prin Tipografia și Librăria A. Mureșianu, Brașov, unde au sě se adreseze și vêndětorii.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Maiu st. n. și până în 1 Oct. st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·46 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·30 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Brașov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 12·00 m. p. m.
III. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
IV. Tren mixt la órele 7·47 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu Bereczk și Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-Gyorgy).

Dela Brașov la Zěrnescĭ (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 8·40 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 4·16 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·46 séra.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·12 dim.
III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 8·50 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Brașov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dimin. (numai dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu și Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.

Dela Bereczk-Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.*
(are legătură cu Ciuc-Sereda).
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zěrnescĭ la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·39 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·07 séra.

Notă. Incepând cu 1 Iunie intră în circulațiune trenul direct Arad-Budapesta și trenul accelerat de diminéță Brașov-Budapesta.

ANUNCIURI (inserțiuni și recl.) **sunt a se adresa subscrisei administrațiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult se odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.**

Admi istr. „Gazetei Trans.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à **10 fileri** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe parcul Rudolf, și la **Eremias Nepoții.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.